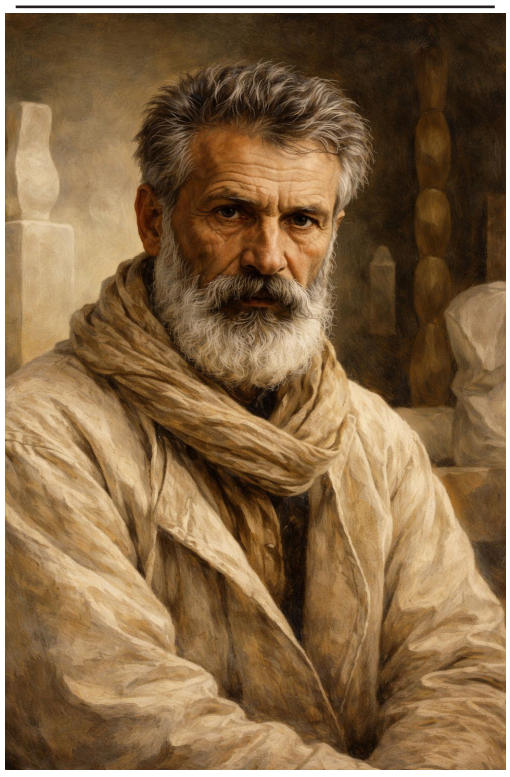
Frați de grai, frați de trai

Departamentul pentru Românii de pretutindeni

Români în Andalucía

Publicație pentru românii din Andalucía și întreaga Spanie. Apare lunar. Anul VI, Nr. 54, Martie 2026

BRÂNCUȘI, ESENȚE CONCRETE (II)

Continuând peregrinarea prin Gorj, în căutarea urmelor lăsate aici de Constantin Brâncuși, am ajuns la Hobița, în curtea casei acestuia, unde cu Ionuț Viorel Bordeiași, directorul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj am încercat o altă definire a omului special al Gorjului, al României și al lumii.

VALERU CIUREA, PAG. 12-13

PETRECERILE LA SEVILLA

Salon Cantante, Casitas, Burrero și Teatrele

Corespondență pentru ziarul «Universul» • Madrid, 7 Ianuarie 1895

Între localurile de petrecere din Sevilla se numără **„Salon Cantante”,** asemănătoare întrucâtva cu **„Caffe Chantant”**-urile din alte țări. Aici joacă și cântă fete din Andaluzia – nu neapărat cele mai frumoase ale Spaniei, dar dansurile lor: baile, flamenco, segnidilla și altele sunt minunate.

Străinii care sosesc la începutul primăverii vizitează negreșit **„Feria”** de la Sevilla, unde li se dă ocazia să admire farmecul Andaluzienelor. Pe câmpia unde se ține în Aprilie marele târg anual se ridică șiruri lungi de ***Casitas*** – bărăci mici aparținând celor mai bune familii din oraș. Aici se dansează și se cântă de la orele 4 după-amiază până la aceeași oră a doua zi dimineața. Fiindcă partea dinspre stradă a barăcilor este deschisă, orice trecător poate privi nestingherit dansurile fetelor din înalta societate.

Pe când în Casitas joacă fete din familii mari, în **„Salon Cantante”** dansează balerine de Caffe-Chantant. Dacă nu le-ai vedea mai întâi pe cele dintâi, ai rămâne uimit ...

Dan Toma Dulciu, *UZPR, pag.9*

În pașii dacilor:
Cum Sarmizegetusa Regia a născut poezia „Decebalus per Scorilo”

Dimineața coboară lent peste Munții Orăștiei. Ceața densă se strecoară printre brazi, iar drumurile pietruite care urcă spre cetate se pierd în alb. Aerul e rece, amestecat cu mirosul pământului ud și al frunzelor căzute. În această liniște aproape sacră, ruinele capitalei dacice apar ca niște martori tăcuți ai unei istorii care nu s-a stins niciodată.

La Sarmizegetusa Regia, fiecare piatră are o poveste. Unele sunt netede de vânt și ploi, altele ciobite de timp, dar toate par să păstreze memoria pașilor celor care au trăit aici. În acest loc, acum două milenii, se aflau sanctuare dedicate zeilor, curți pentru consilii de război ...

Mirela COCHECI, *UZPR, pag.16*

Radio Șanț:
Tanti Mărioara din Poienărei

Memoria vie a unui sat în care nicio întâmplare nu trecea neobservată

Satul românesc are o memorie a lui, mai veche decât arhivele și mai vie decât cărțile. Nu e scrisă în registre, nici în cronici, ci în priviri, în vorbe aruncate peste gard, în pașii oamenilor care trec zilnic pe aceeași uliță. Acolo, în ritmul încet al vieții de sat, fiecare întâmplare lasă o urmă, iar fiecare urmă ajunge, mai devreme sau mai târziu, în conștiința comunității. Înainte de televiziuni, înainte de telefoane mobile și înainte ca lumea să încapă într-un ecran, satul românesc avea propriile lui centre de informare. Nu oficiale, nu scrise ...

Justina Radu, *pag.23*

Violeta ANDREI STOICESCU

FEMEIA ROMÂNCĂ
ÎN PEISAJUL SOCIAL ȘI CULTURAL HISPANIC

Femeia românca ajunsă pe pământ hispanic aduce cu sine mai mult decât un bagaj de amintiri. În jurul ei nu s-au scris cronici zgomotoase, însă s-a născut o realitate nouă. O sensibilitate venită din spațiul carpatic, o cultură lăuntrică ce și-a găsit loc sub cerul luminos al Spaniei. Nu prin gesturi care să tulbure ordinea lucrurilor, ci prin statornicie, prin acel mod aparte de a așeza viața în jurul ei, asemenea unei semințe care prinde rădăcină într-un pământ nou și începe, încet, să rodească.

Istoria ei în lumea hispanică nu poate fi redusă la o simplă poveste despre migrație. E, mai degrabă, cronica unei adaptări, a unei continuități interioare care nu se destramă odată cu plecarea din locurile natale. Femeia românca a sosit aici purtând în sine o cultură a demnității și a echilibrului, o noblețe a lucrurilor făcute cu migală, fără grabă și fără ostentație. A adus cu ea un fel aparte de a privi lumea ...

editorial

Poți să ții post o viață întreagă.

Dar dacă în inima ta clocotește ura, dacă invidia îți curge prin vene ca un venin dulce și perfid, atunci postul tău nu este jertfă, este doar dietă a orgoliului. Doar un cuvânt pe care îl repeți zilnic, pentru ca mintea, în mod ipocrit, să se obișnuiască cu ideea că faci un sacrificiu.

Postul nu este un sacrificiu pentru inima ta. Poți să îngenunchezi zilnic. Să aprinzi lumânări, să rostești rugăciuni, să-ți pleci fruntea până la pământ. Dar dacă sufletul tău ridică ziduri în loc de poduri, dacă bucuria altuia te arde, dacă iertarea ți se pare o slăbiciune, atunci biserica în care intri rămâne doar clădire, iar cerul de deasupra ta doar ceva departe și neînțeles.

Dumnezeu nu stă unde îl imaginam noi. El locuiește acolo unde ura se transformă în milă, unde invidia se topește în admirație, unde veninul se preschimbă în binecuvântare.

Poți să postești de mâncare, dar mai greu este să postești de răutate. Poți să renunți la pâine, dar mai greu este să renunți la dorința de a răni. Poți să taci o zi întreagă,

dar mai greu este să-ți cureți gândurile.

Adevăratul post nu subțiază trupul, ci luminează sufletul. Nu slăbește carnea, ci dezleagă nodurile întunecate din inimă. Nu te face văzut de oameni, ci te face viu în fața lui Dumnezeu.

Pentru că Dumnezeu stă cu adevărat în biserica tăcută dinlăuntrul tău. Și dacă acea biserică e plină de ură, nici o lumânare din lume nu o poate lumina. Dar dacă în ea arde iubirea, chiar și fără ziduri, chiar și fără cuvinte, chiar și fără post, cerul întreg se va strecura să locuiască acolo.

ALIN TIȘE

Prețul succesului în străinătate

Era dimineață devreme când a închis ușa în urma lui. Nu s-a uitat înapoi prea mult. Știa că, dacă o face, nu va mai pleca. Își repetase aceleași gânduri de săptămâni: trebuie să fie curajos, să meargă înainte, chiar dacă inima lui rămâne undeva în urmă.

În autobuzul spre aeroport, stătea lângă geam și privea orașul care se îndepărta încet. Clădirile familiare, străzile pe care alergase odată, oamenii pe care îi știa de o viață.... toate se micșorau sub privirea lui.

Pleca pentru un trai mai bun. Își sprijinea fruntea de geam și se gândea la lucruri simple: la masa din bucătărie, la vocea mamei care îl întreba dacă a mâncat, la mirosul de pâine proaspăt scoasă din cuptor, la viața pe care o lăsa în urmă. Își repeta că merită. Că peste ani, va înțelege de ce a fost nevoie să plece.

Ani mai târziu, într-o seară obișnuită din Anglia, stătea în fața ferestrei cu o cană de ceai în mână. Afară ploua mărunt. Viața lui devenise stabilă: un job sigur, o rutină confortabilă, liniște. Din exterior, reușise. Totul părea complet.

Și totuși, uneori, se întorcea cu gândul exact în acel drum spre aeroport. Își amintea frica amestecată cu entuziasm, sentimentul că totul se poate schimba într-o clipă, și dorul care deja îl încerca înainte de a pleca.

Pentru mulți români plecați în străinătate, povestea începe la fel: cu o plecare. Și de cele mai multe ori, continuă cu lucruri concrete: bani, siguranță, stabilitate. Se fac sacrificii, se învață reguli noi, se construiesc cariere. Însă există o parte despre care se vorbește mai puțin: partea nevăzută, cea care nu apare în poze sau în poveștile de succes.

Partea în care îți construiești o viață ***„aici”,*** dar o parte din tine rămâne ***„acolo”***, o parte în care înveți să funcționezi perfect, să nu deranjezi, să te adaptezi, dar fără să te simți pe deplin acasă ...

Succesul în străinătate nu înseamnă doar ceea ce câștigi. Înseamnă și ceea ce înveți să porți mereu în suflet: dorul de casă, distanța care uneori doare....Este acesta un compromis sau un act de curaj?

În acea seară, privind pe geam, își amintește clar momentul din avion. Atunci își spunea că pleacă spre o viață mai bună. Astăzi știe că a plecat spre o viață diferită: o viață în care succesul nu înseamnă să ajungi departe, ci să nu te pierzi pe drum. Să știi să îți iei cu tine rădăcinile, chiar dacă picioarele tale pășesc pe un pământ străin.

Adina Vâlcu, Anglia

Frați de grai, frați de trai
Români în Andalucía
Publicație pentru românii din Andalucía și întreaga Spanie. Apare lunar.

Editor: **Asociación Socio-Cultural Romanati**
Redacția: **Centro Cultural La Tierra Tracia**
Calle Geranio 28, El Ejido, Almeria, 04700, Spania
Email: asociacionromanati@gmail.com
www.romaniinandalucia.com
facebook.com/romaniinandalucia
Tel/WhatsApp: +34 643 631 324

Redactor Șef: Mircea G. Florescu
Redactor Șef Adjunct: Violeta Andrei Stoicescu
Redactori: Dana Oprica, Teodora Olteanu, Dorina Florescu Titi Sultan, Violeta Ionela Anciu, Nicolaie Dincă
Colaboratori: Marian Nencescu, Dan Toma Dulciu, Ionuț Țene, Valeru Ciurea, Medana Oprea, Cristian Segărceanu, Adina Vâlcu, Tanța Tănăsescu, Andra Fornea, Ana Andrei.
Machetare grafică: Dorina Florescu

Departamentul pentru Românii de Pretutindeni
Această publicație a fost tipărită cu sprijinul Departamentului pentru Românii de Pretutindeni
www.drp.gov.ro
Conținutul acestei publicații nu reprezintă poziția oficială a Departamentului pentru Românii de Pretutindeni.

Publicație apărută cu susținerea Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România
FILIALA OCCIDENT

FEMEIA ROMÂNCĂ
ÎN PEISAJUL SOCIAL ȘI CULTURAL HISPANIC

Violeta ANDREI STOICESCU

În ultimele decenii, în vastul peisaj cultural al spațiului iberic s-a scris o poveste discretă, rareori surprinsă în cronici, dar profund prezentă în viața de zi cu zi. Povestea femeii românce care a învățat să trăiască între două orizonturi, afirmându-și tot mai limpede rolul și rostul în societate. Nu ca o prezență care își revendică locul, ci ca una care se așază firesc în țesătura vremii și a locului, asemenea unei lumini ce se strecoară printre ziduri vechi, devenind adesea legătura discretă dintre două lumi care, uneori, nu bănuiesc cât de mult se asemănă.

Femeia româncă ajunsă pe pământ hispanic aduce cu sine mai mult decât un bagaj de amintiri. În jurul ei nu s-au scris cronici zgomotoase, însă s-a născut o realitate nouă. O sensibilitate venită din spațiul carpatic, o cultură lăuntrică ce și-a găsit loc sub cerul luminos al Spaniei. Nu prin gesturi care să tulbure ordinea lucrurilor, ci prin statornicie, prin acel mod aparte de a așeza viața în jurul ei, asemenea unei semințe care prinde rădăcină într-un pământ nou și începe, încet, să rodească.

Istoria ei în lumea hispanică nu poate fi redusă la o simplă poveste despre migrație. E, mai degrabă, cronica unei adaptări, a unei continuități interioare care nu se destramă odată cu plecarea din locurile natale. Femeia românca a sosit aici purtând în sine o cultură a demnității și a echilibrului, o noblețe a lucrurilor făcute cu migală, fără grabă și fără ostentație. A adus cu ea un fel aparte de a privi lumea, prin ochii unei moșteniri sufletești și, în același timp, cu deschidere spre nou, spre învățare, spre integrare. Ea a venit cu un bagaj nevăzut, dar prețios - limba română, cu muzicalitatea și nuanțele ei, o cultură crescută în preajma poeziei și o tradiție a verticalității discrete, în care lucrurile temeinice se construiesc fără zgomot.

Primele ei zile pe pământ hispanic nu au fost ușoare. O altă limbă, un alt ritm al existenței, o altă lumină. Pentru cel care vine dintr-o geografie afectivă diferită, lumea nouă poate părea rece, greu de descifrat. Și totuși, femeia românca știe să transforme încercarea în răbdare, iar răbdarea în temelie. Pentru ea, începutul în spațiul iberic a însemnat o reînvățare a vieții, pas cu pas, cu luciditate și cu puterea de a face din fiecare zi o treaptă spre stabilitate.

În domeniul educației, în mediul medical, în universități, în instituții, în economie și în multe alte sectoare ale societății, femeia românca și-a făcut loc prin seriozitate, competență și printr-o etică a muncii care pare, adesea, instinctivă. Există în cultura română o disciplină lăuntrică ce nu se proclamă, dar care devine limpede în consistența lucrului bine făcut. Această formă de verticalitate a fost observată, uneori chiar cu surprindere, în societatea spaniolă.

Contribuția femeii românce se face simțită și în domeniul antreprenorial. În ultimii ani, tot mai multe femei stabilite în Spania au devenit exemple de inițiativă și perseverență. Astfel de demersuri nu reprezintă doar succes personal, ci o formă de integrare activă în societatea țării de adopție.

Dincolo de dimensiunea profesională există însă o altă realitate, mai subtilă și mai greu de măsurat. Dimensiunea umană. Femeia românca nu a adus cu sine doar competențe, ci și o anumită căldură a relațiilor, o eleganță a discreției, o noblețe a apropierii. Ea nu caută lumina reflectoarelor, însă în jurul ei se naște adesea un climat de încredere și de stabilitate. Tocmai această însușire, atât de necesară într-o lume grăbită și fragmentată, a făcut ca prezența ei să fie apreciată în tot mai multe domenii ale vieții sociale.

În același timp, femeia românca nu a rămas doar o figură a efortului cotidian. În ultimii ani, glasul ei a început să se audă tot mai puternic și în spațiul cultural hispanic. Iar această dimensiune culturală este, poate, una dintre cele mai fine contribuții ale sale. Ea aduce cu sine un patrimoniu lăuntric alcătuit din sensibilitate, educație, profunzime și o anumită delicatețe a felului de a înțelege lumea.

Femeia românca aflată pe acest tărâm intercultural trăiește, adesea, între două geografii lăuntrice. Una păstrează mireasma livezilor de acasă, muzicalitatea limbii materne, copilăria și ecourile unei culturi vechi. Cealaltă se hrănește din prezentul iberic, din lumina mediteraneeană, din vitalitatea orașelor spaniole și din energia unei societăți în continuă mișcare. Această dublă apartenență nu produce neapărat o ruptură. Dimpotrivă, ea naște o identitate complexă și fertilă, capabilă să înțeleagă lumea din două perspective deodată.

În multe situații, femeia românca a diasporei devine un adevărat mediator cultural. Ea știe să traducă nu doar cuvinte, ci și sensibilități, nu doar expresii, ci și mentalități. Prin ea, două culturi intră într-un dialog mai cald, mai nuanțat. În acest sens, contribuția ei depășește cu mult cadrul biografic individual și capătă valoare simbolică.

Un rol aparte îl are femeia românca implicată în viața asociativă a diasporei, în proiecte și inițiative prin care cultura română nu rămâne o amintire îndepărtată, ci continuă să trăiască, să circule, să se ofere mai departe. În comunitățile românești din Spania, ea este adesea cea care păstrează legătura cu tradiția, cu limba, cu sărbătoarea, cu valorile care dau coerență și particularitate unei identități. Prin intermediul cercurilor literare, al publicațiilor, al întâlnirilor artistice sau al proiectelor interculturale, femeia românca ajunge să creeze contexte în care două tradiții se descoperă reciproc și învață să se prețuiască.

Astfel, generațiile născute sau crescute în Spania învață că identitatea nu este o alegere exclusivă între două lumi, ci poate fi o sinteză vie, o conviețuire firească între două limbi și două culturi care se împletesc armonios.

Există însă și o dimensiune mai puțin vizibilă: sacrificiul. Pentru multe femei românce, drumul spre Spania a însemnat despărțire de familie, dor, neliniște și un efort greu de așezat în cuvinte pentru a construi un univers stabil într-un context necunoscut. Tocmai aceste încercări au modelat o forță interioară remarcabilă, o maturitate a sufletului și o capacitate nebănuită de a merge înainte fără a-și pierde delicatețea.

Cu trecerea timpului, societatea spaniolă a început să recunoască tot mai clar această contribuție. Femeia românca nu mai este privită doar prin prisma migrației economice, ci și prin aportul social, profesional și cultural pe care îl aduce. În universități, în instituții publice, în mediul artistic, în jurnalism și în viața culturală, numele românești devin tot mai vizibile și mai respectate.

Această evoluție arată că identitatea europeană nu este un concept abstract. Ea se construiește prin oameni, prin destine care se întâlnesc, prin vieți care învață să conviețuiască fără să se anuleze. În acest cadru, femeia românca devine una dintre figurile semnificative ale Europei contemporane, capabilă să trăiască între două lumi fără a pierde substanța niciuneia. Între cultura română și cea hispanică se conturează astfel un teritoriu fertil de întâlnire, unde ideile circulă, iar experiențele se împărtășesc.

Dincolo de statistici și etichete, povestea femeii românce în spațiul hispanic rămâne, în esență, o poveste despre adaptare și demnitate. Despre curajul de a începe de la zero, despre puterea de a păstra lumina identității sub un alt cer, fără a ridica ziduri între culturi. În cele din urmă, această poveste vorbește despre continuitate, despre felul în care rădăcinile pot rămâne vii chiar și atunci când viața se desfășoară departe de locurile natale.

Iar dacă astăzi cultura română este mai vizibilă în Spania, dacă dialogul dintre cele două lumi devine mai intens și mai nuanțat, o parte importantă din această evoluție se datorează femeii românce care a ales să trăiască aici și să-și lase amprenta asupra locului prin consistența unei vieți trăite cu sens, cu demnitate și cu acea frumusețe discretă care nu cere nimic pentru sine, dar schimbă, în adânc, tot ceea ce atinge.

Departamentul pentru Românii de Pretutindeni
Proiect finanțat de
Departamentul pentru Românii de Pretutindeni

CONCURSUL INTERNAȚIONAL DE CREAȚIE CULTURO

Asociación Socio Cultural Romanati și Centro Cultural La Tierra Tracia, în parteneriat cu Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România - Filiala Occident și Boema TV organizează a treia ediție a Concursului de creație CultuRO, manifestare care își propune descoperirea, promovarea și stimularea creației artistice.

Se pot înscrie creatori români din toată lumea precum și creatori străini care relaționează cu cultura română, fără nicio condiționare. Un concurent se poate înscrie la o singură secțiune.

Concurenții se pot înscrie la următoarele secțiuni:

1. **Literatură.** Se acceptă în concurs materiale aparținând oricărei specii literare în limba română, în original sau traducere, în limita a maxim 10 000 de semne tipografice cu spații. Materialele care depășesc această limită sau care nu respectă normele ortografice, ortoepice și de punctuație ale limbii române vor fi descalificate.
2. **Arte plastice.** Participanții vor înscrie în concurs 3 (trei) lucrări originale. Lucrările vor fi trimise online, în copie fotografică realizată în condiții bune de iluminare care să dea posibilitatea unei aprecieri corespunzătoare din partea membrilor juriului și vor fi însoțite de informații legate de opera înscrisă în concurs: dimensiuni, suport, tehnica de realizare și orice alte informații pe care concurentul le consideră necesare;
3. **Arta actorului.** Participanții vor înscrie în concurs un fișier video cu dimensiunea de maxim 25 de megabiți sau link YouTube conținând un număr individual: monolog, recitare, pantomimă etc.;
4. **Muzică.** Pot participa soliști care vor înscrie în concurs un fișier video cu dimensiunea de maxim 25 de megabiți sau link YouTube conținând interpretarea unei piese din repertoriul propriu, indiferent de genul muzical practicat. Nu se acceptă adaptări, prelucrări, remixări după piese cunoscute;
5. **Dans.** Participanții vor înscrie în concurs un fișier video cu dimensiunea de maxim 25 de megabiți sau link YouTube conținând un număr de dans solo, indiferent de stilul de dans practicat.

Madrid/Spania
Ediția a III-a, 2026
«REGULAMENT»

Toate lucrările, la toate secțiunile, vor fi expediate pe e-mail culturo.ro@gmail.com până la data de 21 iunie 2026, ora 24.00, însoțite de un CV al concurentului. Organizatorii își declină orice responsabilitate privind respectarea, de către concurenți, a prevederilor legale în domeniul drepturilor de autor. Orice concurent care nu poate fi identificat și contactat va fi descalificat.

Înscrierea în concurs este dovada acceptării prezentului Regulament și asumarea obligativității respectării lui.

Juriul concursului are următoarea componență:

- Lucian BINDER-CATANĂ, (Germania) președinte;
- Tic PETROȘEL, (Albania) vicepreședinte;
- Violeta ANCIU, (România) secretar;
- Cristina BARNA, (România) membru;
- Vasile JUVERDEANU, (Italia) membru;
- Lucilla TRAPAZZO (Italia) membru;
- Adina VÂLCU (Anglia) membru;

Jurizarea va avea loc în perioada 22 iunie – 22 iulie 2026, urmând ca, în intervalul 23 - 25 iulie 2026 să se facă publice rezultatele jurizării, prin intermediul e-mailurilor comunicate de concurenți, prin intermediul partenerilor media și prin intermediul site-ului www.culturo.ro

Premiul constă în participarea premianților în programul oficial al Festivalului de Carte și Arte al Românilor de Pretutindeni - CultuRO, care se va desfășura în Spania, între 1 – 5 octombrie 2026, decernarea premiului fiind condiționată de prezența premiantului la Festival precum și în popularizarea operelor premiate de către partenerii CultuRO. Juriul își rezervă dreptul de a acorda sau nu unul sau mai multe premii la oricare dintre secțiuni, în funcție de valoarea lucrărilor înscrise în concurs.

La inițiativa organizatorilor, se pot acorda și premii speciale ale unor reviste de cultură, ale partenerilor și/sau altor entități, dar numai dintre finaliștii stabiliți de către Juriu! Concurenții premiați vor fi anunțați telefonic și/sau prin poșta electronică în vederea participării la festivitatea prilejuită de acest eveniment. Laureații vor primi în cadrul festivității de premiere diploma corespunzătoare premiului obținut. În cazul neparticipării la festivitatea de premiere, juriul își rezervă dreptul de a anula premiul respectiv.

Pentru informații suplimentare sau orice altă comunicare, cu Juriul sau cu Organizatorii, se va folosi, în exclusivitate, e-mail-ul culturo.ro@gmail.com!

PLATFORMĂ CULTURALĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI – CULTURO

www.culturo.ro

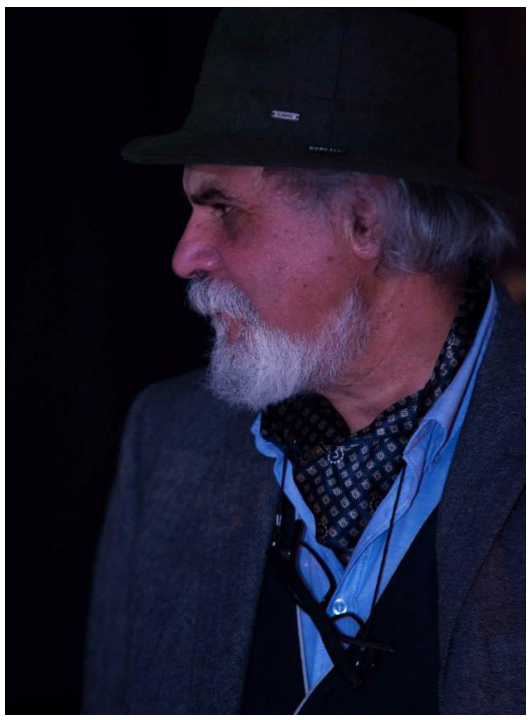
Diaspora 9 - Oamenii schimbării
DIALOGURILE CULTURO

Parteneri: CULTURO FESTIVAL DE CARTE & ARTE AL ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

RUMANÍA

A. CALDERÓN de JESÚS: Crítico y Analista Cultural

RUMANÍA: Entre otras cosas, disponen de grandes posibilidades de ser considerados, como uno de los países europeos más atractivos e interesantes. Por las razones que expongo ahora.

Rumanía es un país que parece sacado de un libro de leyenda, por el hecho de que está lleno de castillos y monasterios, que hacen que parezca vivir en un espacio lírico, con una historia que está marcando su importancia en el mundo. Aquí nacieron muchas historias que dieron interpretaciones mitológicas, como la del conde Drácula, pero Rumanía no deja de ser algo más que esto.

Pocos saben que el idioma rumano es el más cercano al latín que se habla en Europa. Mientras otros idiomas latinos cambiaron con el tiempo, el rumano conserva palabras y sonidos casi idénticos a los que usaron los romanos hace 2000 años, eso convierte a los rumanos en los auténticos herederos de esta Europa. Además, este país ha dado grandes personajes como inventores, deportistas, músicos, artistas e intelectuales.

Teniendo en sus espacios ciudades y pueblos que parecen sacados de lo más profundo de historias medievales.

Rumanía es un país de grandes contrastes que hace de ello un gran atractivo no solo para sus residentes, sino para aquellos que están dispuestos a conocer y disfrutar de verdaderas emociones y sensaciones que ofrecen todo su entorno.

Entre los que se encuentran verdaderas joyas medievales, como son sus monasterios pintados, que parecen museos al aire libre, construidos entre los siglos XV- XVI, **algunos de ellos están reconocidos como parte del patrimonio de la humanidad por la UNESCO**, destacando sobre todos los que están situados en torno a la región de Bucovina, al noroeste de Rumanía, donde sobresale el monasterios el Voronet por sus valiosas pinturas, consideradas como la Capilla Sixtina de Oriente. Con ellas están también Putna, Moldovita, Sucevita y Humor, en todas ellas están pintadas con escenas bíblicas, razón para crear conciencia, de la importancia e influencia de la religión en aquellos lugares.

En la actualidad, sus murales, que han resistido los avatares del transcurrir de los tiempos, hoy se ven en la necesidad de reconstruir el mal estado en que se encuentra algunas de ellos.

Si alguno de estos monasterios tiene un valor añadido, sería el de Barsana, que se encuentra muy cerca de todos estos, en la región de Maremares donde su encanto obedece al estar construido íntegramente en madera y con una fisonomía totalmente diferente.

Los castillos rumanos tienen el privilegio de ser unos de los mejor conservados de Europa, mayormente, estos están situados en la zona de Transilvania, ya que esta región es conocida por sus numerosos castillos. Muchos de ellos nos recuerdan la valiosa historia que hay tras ellos, como el de Peles residencia suntuosa de los reyes de Rumania, Castillo de Bran, referente de una de las imágenes que más trasciende de Rumanía hacia

el mundo; se trata del conde de Drácula, el castillo de Hunyad también conocido como Corvin es uno de los más majestuosos y hermosos de este país, construido en el siglo XIV sirviendo como morada de muchos reyes y nobles a lo largo de su historia, situado en la ciudad de Hunedoara.

En Rumanía está el corazón de los Cárpatos, con montañas cargadas de bosques frondosos en los que a parece esconder secretos milenarios.

Carreteras que atraviesan montañas con componentes de espacios infinitos, como es Transfargarasan que transcurre por un paraje de lo más escalabrado y lindo que uno se puede encontrar, considerada una de las rutas más espectaculares del mundo, que cruza los montes de Fagaras, alcanzando una altura de cerca de 2.000 metros de altitud construida entre el 1970 y 1974, esta importante vía conecta el norte con el sur de Rumanía, y por varias razones, se ha convertido en una de las mayores atracciones turísticas de este país.

Ríos que fluyen a través de valles y montañas; algunos de ellos van a parar a uno de los ríos más importantes de Europa, el Danubio, que transcurre por regiones y ciudades de las más interesantes de este país, como Giurgiu, Braila, Oltenita, Galati, Drobeta, Turno Severin, Tulcea. En esta última es donde está situado el Delta del Danubio, considerado como una de las reservas naturales más importantes de Europa y el mundo, en su espacio alberga fauna marina, animal y vegetal únicas.

El río Danubio sirvió como puerta de entrada a muchos invasores, pero en especial la que llevaron a cabo los romanos, allá por antes de Cristo, accediendo a estas tierras mediante el famoso puente de Trajano diseñado por Apolodoro, construido cercano a la actual ciudad de Drobeta Turno-Severin.

La provincia de Dobrogea junto con otras, forma parte de ese inmenso cauce que lleva este río antes de desembocar en el mar Negro, este río tiene un marcado carácter fronterizo natural, con países como Hungría, Serbia, Bulgaria y Croacia, siendo Drobeta Turno Severin la que tiene el reconocimiento de ser la ciudad portuaria más importante de la historia situada con frontera de Serbia.

En ese punto geográfico está situado uno de los emblemas más visitados de río Danubio; se trata del monumento dedicado al último rey Dacio, símbolo que representa la identidad donde se fundamentan los pueblos rumanos. Está construido sobre una roca a la orilla del mismo río, mide cerca de 50 metros de altura y, después de diez años de trabajo, fue inaugurado en el 2004 y financiado íntegramente, por un empresario rumano.

También ha servido como control aduanero Cetate, un complejo militar hoy reconvertido en un embarcadero y en un centro cultural dirigido por Mircea Dinescu, que viene del mundo de la cultura como un reconocido poeta; en su día fórmó parte activa del cambio que se dio a raíz de la revolución de 1989. Este centro está situado junto a la frontera con Bulgaria.

Las aguas del Danubio son las que bañan una buena parte de Europa, pero en especial el territorio de Rumania, donde se sitúa como zona fronteriza con algunos de sus países vecinos, que tal vez, por sus relaciones de vencida existe un fuerte lazo emocional y cultural con todos ellos. A pesar de todo ello, los intercambios son a veces muy poco fluidos, esperando que en un futuro no muy lejano puedan cuajar proyectos europeos que puedan beneficiar el desarrollo económico, social y cultural de todas las naciones de esta zona.

Todos estos componentes hacen que este país sea todo un referente, tanto en los aspectos sociales como en los económicos y culturales.

IN MEMORIAM: MITROPOLITUL BARTOLOMEU VALERIU ANANIA

O FILĂ DIN POVESTEA UNEI BIOGRAFII SAU DESPRE MEMORIA LOCURILOR ȘI A OAMENILOR

În iarna lui '96, îndată după Bobotează, părintele Vasile Arion din Cacova Ierii urca gânditor scările reședinței arhiepiscopale din Cluj-Napoca, dorind să intre în audiență la Înaltu' Bartolomeu. A avut ceva de așteptat, era plină anticamera de alte persoane, venite de la primele ore ale dimineții, care așteptau în liniște să fie poftiți de secretarul de cabinet în biroul oficial al Arhiepiscopului. Într-un târziu, spre amiază, și-a auzit numele.

După ce l-a salutat reverențios și a sărutat dreapta Arhiepiscopului, acesta l-a poftit să se așeze pe fotoliul de piele din fața biroului său, iar părintele a prezentat pe scurt motivul vizitei, relatându-i succint istoricul edificării bisericuței de lemn din filia Valea Vadului. Spre ilustrare, i-a deschis un album cu câteva fotografii alb-negru ale noului lăcaș de cult, exprimându-și totodată gândul că în vara ce urma ar dori să fie sfințită, ca o încununare a tuturor eforturilor depuse. Și n-au fost deloc puține!

- E frumoasă, nu zic nu, dar era mai bine s-o fi acoperit cu șindrilă, nu cu tablă de aluminiu, a subliniat ierarhul.

- Așa e, Înaltpreasfințite, aveți dreptate! Am acoperit-o cu ce am putut! Totuși, bine c-am reușit s-o terminăm, cu ajutorul Domnului!

După câteva secunde de tăcere, în timp ce degetele mâinii drepte mângâiau silueta zveltă a turlei din imagini, arhiepiscopul a tresărit:

- Părinte Vasile, nu mă duc la multe sfințiri de biserici, de obicei îl deleg pe Episcopul vicar, dar acolo chiar mi-ar plăcea să vin!

Apoi, consultându-și agenda de pe birou, îi spune părintelui Arion:

- Aș putea veni la slujba târnosirii pe 1 septembrie, în rest, toate duminicile îmi sunt ocupate.

- E bine, a confirmat părintele, *mă bucur că veți binecuvânta munca mâinilor noastre. Să ne țină Dumnezeu sănătoși până atunci!*

Și-a luat rămas bun, ieșind grăbit. Simțea în suflet emoție, dar și o negrăită bucurie. În drumul spre casă a trecut pe la sediul protoieriei Turda, unde l-a informat pe protopopul Gotea de ziua aleasă pentru eveniment.

- Vasile, i-a spus acesta, *poate că Înaltu' va dori să urce după slujbă sus, la Luncă, la acea familie din neamul Bicanilor, unde a stat ascuns o vreme, în studenție. Vezi, pentru orice eventualitate, tu să fii pregătit!*

-Da, le vom rândui pe toate, din vreme. Oricum, ne mai vedem până atunci!

Vremea s-a scurs cu repeziciune și a sosit ziua mult-așteptată, prima din luna lui Răpciune. A prefirat Dumnezeu în acel an o toamnă paradisiacă peste salba de așezări de pe Valea Ierii. După primirea oficială, în altar, la momentul îmbrăcării sfinților slujitori, Arhiepiscopul Bartolomeu își rotea privirea spre tavan, analizând pictura și, văzând în sobor pe vechea sa cunoștință, octogenarul părinte Roșu, originar de pe aceste meleaguri, îl întrebă:

- Părinte Ștefan, câte biserici ai făcut la viața dumitale? Vezi, aici, o mână de oameni au făcut minuni!

- Așa e, Înaltpreasfințite, doar 28 de familii au înălțat cu multă trudă lăcaș Domnului. Sunt vrednici de toată lauda!

Întreg ceremonialul de sfințire al Altarului și

IPS BARTOLOMEU ANANIA

Liturghia ce a urmat au decurs în tihnă, mulți dintre participanți asistând pentru prima oară la o asemenea manifestare religioasă. Crâmpeie din slujbă se auzeau în răstimpuri, purtate de ecou în depărtări, peste costișele sătucului de la poalele Apusenilor.

După introducerea făcută de protopopul Gotea, Arhiepiscopul a continuat înduioșat, la finele cuvântului de învățătură:

Sunt legat de aceste locuri, într-un fel, ca și cum aș fi legat de satul meu natal. Acum aproape 50 de ani, așa cum s-a menționat aici, deși călugăr, eram și președintele Cercului Studențesc al Universității din Cluj, și atunci în fața revizioniștilor maghiari care voiau să ia Ardealul înapoi, cel puțin Ardealul de Nord, pentru că încă nu se încheiase Tratatul de Pace de la Paris, cu sprijinul primelor autorități comuniste care se instalau la putere. Atuncea noi, studențimea, toată studențimea clujeană, dar nu numai studenții, dar și profesorii, am ridicat un uriaș protest care a durat trei săptămâni de zile, într-o mare grevă academică, pe care eu, călugărul, și cu atât mai mult, că aveam și conștiință românească, creștină, am condus-o în calitate de președinte al Cercului Studențesc Petru Maior. Noi, liderii studenților am reprezentat o generație demnă, care a știut să răspundă vremurilor și vremuielilor, și pentru aceasta nu ne este rușine și nu lăsăm capul în jos și nici nu ne pare rău, chiar dacă după aceea, cei mai mulți dintre noi, a trebuit să plătim cu ani grei de închisoare. Dar, Dumnezeu să fie slăvit pentru toate!

Atunci însă, la vremea aceea, se făceau în țară multe arestări ale celor ce erau depistați, socotiți ca fiind anticomuniști sau antirevizioniști. Printre aceștia mă număram și eu, și este o regulă, - asta o făcea și Domnul Iisus - pe cât posibil să te ascunzi din fața valului. Veneau valuri-valuri de arestări, din fața cărora ne retrăgeam cât puteam, dar venea din urmă un alt val de care nu mai scăpam. Așa se face că eu, călugărul de vreo 26 -27 de ani, care aveam toată averea într-o mică desagă sau straiță cum se zice pe aicea, adică câteva schimburi, câteva cărți și rasa monahală, mă mutam din loc în loc. Cunoșteam aceste regiuni, pentru că, între timp, cât s-a putut și până când am fost descoperit, am fost profesor suplinitor la Gimnaziul Petru Șpan din Baia de Arieș, și așa am cunoscut bine locurile, de la Câmpeni și până la Turda, călătorind de foarte multe ori cu mocănița.

Ei bine, din om în om, am nimerit la Cacova Ierii, unde m-au cunoscut mai bine și am fost adăpostit de cei din neamul Bicanilor și, prin aceștia, - atunci când cercul s-a strâns a simțit că poterile sunt mai aproape, Bicanii m-au luat de mână, m-au dus în munte, mai la adăpost. Și vă spun drept, de-a lungul anilor am uitat numele celor care m-au găzduit atunci. Lângă casa izolată, singura din părțile acelea, pe valea unui pârâu, era moara lor. Fiindcă erau atât de departe de lume, nu se mai duceau cu sacii la altă moară, își făcuseră moara lor de apă. Aveau o casă bine gospodărită, cu un grajd

PR. VASILE ARION -CACOVA IERII, COM. IARA, JUD. CLUJ

foarte frumos. Erau doi bătrâni și nora lor, care avea un copil mic la piept. Se pare că băiatul era ori în armată ori la lucru, departe. Alături de casa cea mare era o mică prispă, cu o singură cameră, unde m-au găzduit pe mine, și timp de câteva luni de zile am fost hrănit cu lapte și mămăligă, fiind foarte bucuros de această hrană. Căutând să nu rămân în urmă cu învățătura și cu ceea ce stăruia în mine, darul de a scrie, citeam din cărțile pe care le aveam cu mine.

Așa am stat iarna, printre nămeți. Tânăr fiind mă spălam la scocul din apropiere, un țurțur cu apă rece, limpede, iar către primăvară, când au început mestecenii să înfrunzească, am primit semnale că valul arestărilor trecuse. Am mulțumit gazdelor, am luat desaga în spinare și am părăsit locul. Locul l-am părăsit, dar amintirea lui nu m-a părăsit, și am scris despre acești oameni minunați într-o carte a mea de amintiri.

Pentru că era primăvară și se apropiau Paștile, am prăznuit Învierea Domnului la Cacova Ierii. Am slujit ca diacon în Noaptea de Paști, și acolo și în satul Mașca, după care, într-o zi frumoasă de primăvară, m-am îndreptat către stația de tren de la Ocolișel, uitându-mă nostalgic peste satul care era îngropat în ninsoarea albă a prunilor înfloriți, încheind astfel cuvântul către popor.

Agapa de după sfințire s-a servit într-un cort din curtea unei gospodării. Bucatele tradiționale n-au lipsit, căci gazdele au tăiat un porc înainte, pentru ca masa să fie îmbelșugată, potrivit măreției sărbătorii pe care o trăiau. După rugăciunea de mulțumire, s-a auzit vocea baritonală a părintelui Gotea:

- Părinte Vasile, unde-i mașina de care am vorbit?

Prin purtarea de grijă a parohului, în fața casei era parcat un vehicul de teren Aro 10, de culoare roșie. Le-au pus pe banchete câte un lepedeu țărănesc și le-a urat Au urcat în el cinci persoane: șoferul Vasile Pârvu din Iara, apoi, în dreapta, Arhiepiscopul Bartolomeu, în spate, protopopul Gheorghe Gotea, arhidiaconul Vasile Nemeș și preotul pensionar Ștefan Roșu. Ultimul, fost paroh în Cacova Ierii, bun cunoscător al acestor locuri mirifice.

Traseul l-au parcurs mai mult pe albia pârâului, în amonte, căci drumul vechi era impracticabil. Vorbim de un itinerar inedit, cu valoare inițiatică oarecum, iar el trebuia să fie rodul unei căutări, peste care se adaugă starea de emoție înăbușită, ce-i stăpânea pe fiecare dintre protagoniști. La ieșirea din sat, s-au oprit la Fântâna Rece, un izvor cu apă cristalină. N-aveau ulcior, dar au găsit o foaie în bordul mașinii, confecționând manual un pahar din hârtie. Așa au reușit să-și astâmpăre setea. După vreo patru kilometri parcurși pe drumul plin de hurducături și străbătut cu anevoie, pasagerii din spate îl aud pe Arhiepiscop, rostind ca pentru sine:

- Cam pe aici trebuie să fie!

Intuiția nu l-a înșelat, și în câțiva metri au oprit mașina, coborând, aranjându-și reverenzile. Sosiseră la destinație.

Gazda acelui loc îndepărtat se afla cu vitele la păscut, pe colnicul din fața casei. I-au făcut semn să coboare:

- No, ziua bună, lele Ruxandră! îi dete bineț părintele Roșu. Ce mai faci?

- Doamne ajută-vă!, zise femeia, ia le mai pasc o țâră, c-o dat Dumnezău ploaie și s-o făcut otava, continuând să privească cu uimire la oaspeții ce tocmai i-au poposit în ogradă.

- Bine, atunci!, și arătând discret spre persoana arhiepiscopului ce stătea rezemat în toiagul arhieresc, o întrebă:

- Ia uită-te bine la părintele, îl cunoști de undeva ?

Îndreptându-și ochii spre barba-i albă, apoi către medalionul pectoral ce strălucea în bătaia soarelui, dând ușor din cap, femeia îi răspunse șovăielnic:

- Nu, nu, nici vorbă, domnule părinte, n-am de unde să-l știu!

- Privește-l mai cu atenție, insistă părintele Ștefan, chiar nu ți-e cunoscut chipul dânsului?

- Dom' părinte, chiar că nu-l cunosc! Io nu mă ascund, că-s muiere bătrână, doară, dacă îl știam, io vă ziceam!

- Atuncea îți spun eu: dumnealui e părintele Anania, cel care a stat în gazdă la dumneata acum multă vreme!

Străluminată la față, ca înaintea unei dezvăluiri neașteptate, nana Ruxandră - bătându-l prietenește pe umăr pe ierarh - a exclamat în cel mai neaoș grai ardelenesc:

- Uă, bată-te să te bată, Ananie! Tu ești? Ioi, Dumnezăule mare! Știam eu că n-ai venit atunci la noi la munte să înveți, ci să te ascunzi!

S-au îmbrățișat călduros, bucuroși de revedere după un răstimp de aproape cinci decenii. În mica curte a gospodăriei, Înaltul Bartolomeu o întreabă pe femeie:

- Ia, spune-mi dumneata, nu era aici un scoc ce ducea spre vale, iar în jos de tot nu se afla moara?

- Ei, așa a fost, a răspuns Ruxandra, dar nu mai are cine să le grijească, eu am rămas acuma singură...!

Toți cei de față stăteau în cerc, mirându-se de memoria impresionantă a vlădicăi, deși a trecut de-atunci vreme îndelungată, iar dânsul a petrecut prin foarte multe locuri: pușcării, domiciliu forțat, peregrinări prin Statele Unite ca misionar, ostenitor în Dealul Patriarhiei la București, arhimandrit pensionar la mănăstirea Văratec, apoi arhiepiscop la Cluj.

Au vizitat grajdul de animale și odaia în care fugarul fusese adăpostit odinioară. În casa dinainte, Ruxandra i-a servit la repezeală cu un pahar de țuică de prune și i-a îmbiat cu brânză proaspătă, tăiată felii. Așezați roată, pe scaune de lemn, au depănat pe îndelete amintiri curate:

- Dar pruncul acela de țâță, ce-l mai legănam și eu câteodată, până puneai dumneata de mămăligă, pe unde mai e acum?

- Liviu, așa se cheamă, a ajuns om mare, e profesor la Cluj, predă cursuri la studenți.

- Minunat, să-i spui, dacă dorește, să vină să mă caute la reședința de lângă Catedrală, m-aș bucura să-l întâlnesc.

- Dacă Dumneavoastră așa vreți, îi spun negreșit. Va veni săptămâna viitoare acasă, că punem părăstas după tata-socru, Dumnezó să-l ierte!

Pe acest ton familiar, dialogul dintre cei doi a continuat nestingherit vreme de câteva ceasuri. Ceilalți ascultau tăcuți, neîndrăznind să intervină, de teamă să nu strivească atmosfera de basm creată ad-hoc, acolo, într-o după-amiază cu gust de veșnicie, ce n-ar mai fi dorit să se sfârșească niciodată.

Soarele era spre asfințit, scăpătat spre povârnișul Muntelui Mare. S-au despărțit cu greu, lelea Ruxandră aplecându-se și sărutând cu evlavie engolpionul de la pieptul vlădicăi. Ca să nu meargă de la ea cu mâna goală, le-a pus de drum un caș de oaie împăturit în tifon alb și i-a petrecut până la mașină, făcându-le îndelung semn cu mâna. După ce mașina s-a depărtat, și-a șters

Bisericuța din filia Valea Vadului

suspinând, cu dosul palmei, o lacrimă ivită în ochiul drept, apoi și-a luat șuștarul, îndreptându-se domol spre poiată, pentru mulsura de seară, căci vacile coborâseră singure, cu ugerele pline.

.....

- Am crezut că ați pățit ceva, Înaltpreasfințite!, i-a zis îngrijorat părintele Arion când au coborât din Aro, la revenirea în cătun.

- Ei, aici să tot stai, să tot stai!, a surâs Arhiepiscopul.

După ce le-au rânduit în portbagajul microbuzului venit cu delegația oficială o pâine mare, de casă, învelită în prosop țărănesc, și-au luat cu toții rămas bun, primind blagoslovenie de la ierarh.

La puțin timp după eveniment, în oficiosul eparhiei Clujului se putea citi un text intitulat sugestiv:

REÎNTEMEIERI

La întâi septembrie a.c., IPS Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului a sfințit biserica din filia Valea Vadului, ținând de parohia Cacova Ierii. Situată la poalele Munților Apuseni, localitatea este așezată într-o frumoasă zonă minieră locuită numai de credincioși ortodocși. Dar, până acum, acești creștini nu au avut niciodată vreo biserică. Istoria și faptele le-au stat împotrivă. Biserica din suflete a dăinuit însă peste veacuri, iar geografia locului i-a ferit pe locuitorii aceștia ai munților de învățături străine duhului mărturisirii ortodoxe. Și cele 28 de familii au ajuns ca acum, la sfârșit de secol XX, să-și vadă visul aievea. Sub conducerea preotului Arion Vasile, locașul de închinăciune s-a ridicat într-un an de zile și a fost pictat în interior de către pictorul Ion Mureșan din Cluj. Dintre crestele munților, răsare de-acum turla unei biserici.

Pentru IPS Bartolomeu, ziua a fost mult mai încărcată de emoție, întrucât cu aproape 50 de ani în urmă a locuit, ceva mai sus, ca refugiat politic."Starea de fugar", mai cruntă - cum arăta el însuși odată - încarcerării în închisoare, l-a făcut să-și ia singur, benevol, asemenea multor altor "fugiți", crucea străinătății, a însingurării de lume și de stăpânitorii vremelnici ai ei. Fiind aproape de locul acela, a găsit potrivit să-l revadă. După sfințirea unui locaș, era potrivită reîntâlnirea cu sfințenia unui loc.

(Revista Renașterea, anul VII, nr. 10, octombrie 1996, Cluj-Napoca)

În micul cătun din mocănimea Apusenilor, în acea zi memorabilă, Dumnezeu și o mână de oameni aleși, au scris împreună o pagină tulburătoare din istoria milenară a acestui neam transilvan.

Pr. Dorin Sas - Valdemoro, Spania

PETRECERILE LA SEVILLA

Salon Cantante, Casitas, Burrero și Teatrele
Corespondență pentru ziarul «Universul» • Madrid, 7 Ianuarie 1895

Dan Toma Dulciu, UZPR

Sub genericul **„Din presa românească de acum un veac – știri despre Spania”,** *inițiem un serial de articole care oferă o imagine vie și pitorească a Spaniei de odinioară, așa cum a fost ea percepută de jurnaliști români, aflați în vizită în această țară. Articolul de mai jos, care a apărut în cunoscutul ziar Universul, (nr. 10/13.01.1895, p. 1), este o dovadă vie a modului în care era reflectată societatea spaniolă în consemnările din presa din țara noastră, pentru a trezi interesul, curiozitatea și simpatia românilor, îndemnați astfel să viziteze Peninsula Iberică.*

Salon Cantante și Casitas

Între localurile de petrecere din Sevilla se numără **„Salon Cantante”,** asemănătoare întrucâtva cu **„Caffe Chantant”**-urile din alte țări. Aici joacă și cântă fete din Andaluzia – nu neapărat cele mai frumoase ale Spaniei, dar dansurile lor: baile, flamenco, segnidilla și altele sunt minunate.

Străinii care sosesc la începutul primăverii vizitează negreșit **„Feria”** de la Sevilla, unde li se dă ocazia să admire farmecul Andaluzienelor. Pe câmpia unde se ține în Aprilie marele târg anual se ridică șiruri lungi de ***Casitas*** – bărăci mici aparținând celor mai bune familii din oraș. Aici se dansează și se cântă de la orele 4 după-amiază până la aceeași oră a doua zi dimineața. Fiindcă partea dinspre stradă a bărăcilor este deschisă, orice trecător poate privi nestingherit dansurile fetelor din înalta societate.

Pe când în Casitas joacă fete din familii mari, în **„Salon Cantante”** dansează balerine de Caffe-Chantant. Dacă nu le-ai vedea mai întâi pe cele dintâi, ai rămâne uimit de frumusețea și grația acestora din urmă. În dansurile andaluziene nu se mișcă numai picioarele, ci întregul corp – capul și brațele – într-un tact minunat. De obicei, fetele dansează pe rând, una câte una, iar celelalte bat tactul din palme.

Burrero – cel mai cercetat local de joc

Cel mai mare și mai cercetat local public din Sevilla este **„Burrero”**, pe Calle de Sierpes. Cuvântul înseamnă, de fapt, omul care mână măgarii sau grajd pentru măgari – nimeni nu știe de ce i s-a dat localului acest nume.

Fațada stabilimentului UNIVERSUL

Publicul nu este dintre cele mai distinse: majoritatea vizitatorilor sunt luptători cu taurii sau ***„aficionado”*** – iubitori ai sporturilor naționale – care vin însoțiți de prietenele lor. Orășenii preferă să stea la parter și consumă, iar străinii ocupă lojele, unde cântărețele și dănțuitoarele vin să stea de vorbă.

Dănțuitoarele și cântărețele sunt îndeobște gitane frumoase, iar jocul lor se cheamă ***„flamenco”.***

Acest dans datează din vremea arabilor, este plin de grație, și spectatorii se entuziasmează la culme când îl interpretează vreo fată frumoasă.

Teatrele din Sevilla

De obicei, după câtva timp petrecut la Burrero, lumea se îndreaptă spre Teatrul Eden, unde rămâne câte un act, cel mult două. Reprezentațiile teatrale în Spania încep de regulă la ora 9 seara și se încheie pe la 1 după miezul nopții. În acest răstimp nu se dă o singură piesă, ci alta în fiecare oră.

Pentru fiecare bucată trebuie luat alt bilet, astfel că publicul stă rareori toată seara – cel mai adesea urmărește o piesă de un ceas, după care pleacă. În chipul acesta, spectatorii se schimbă mereu, și, în general, la piesa de pe urmă nu mai este nimeni dintre cei care au asistat la primele.

În teatrele mari se dau și piese care țin 3–4 ceasuri, dar nu și în cele mici. Publicul urmărește cu mare atenție reprezentația și își manifestă cu zgomot aprobarea sau dezaprobarea.

Artistele favorite primesc flori multe, pe care spectatorii le aruncă pe scenă. În unele teatre, cei care rămân fără flori încep să arunce chiar pălăriile, pe care, după coborârea cortinei, se duc să și le recupereze.

Pe drumurile lui Brâncuși (II)

Ruth Oren, Israel

Dr. Ruth Oren s-a născut la București. A emigrat în Israel la vârsta de 12 ani, în 1961, impreună cu părinții. Este cercetător în domeniul fotografiei, combinând studii academice cu educație și activitate în acest domeniu. A predat la Departamentele de Informare, Biblioteconomie și Comunicare ale Universității din Haifa, a lucrat curatorial pentru expoziții muzeale despre istoria fotografiei în Israel. Recent, practică jurnalismul cultural în limba română, mai ales despre arte vizuale, atât în Israel cât și în România.

Anul 2026 a fost declarat oficial Anul Constantin Brâncuşi, la 150 de ani de la naşterea sculptorului.

Deși sunt bine cunoscute, să reamintim unele date despre viața și opera marelui sculptor.

Constantin Brâncuși s-a născut la 19 februarie 1876, unul din cei cinci copii ai părinților Maria și Nicolae Brâncuși, în satul Hobița din județul Gorj. În copilărie, a practicat meșteșuguri țărănești și a învățat să cioplească lemnul, pentru confecționarea unor unelte și obiecte casnice. După absolvirea Școlii de Arte și Meserii din Craiova (1894-1898) și a Școlii de Arte Frumoase din București (1898-1902) și, după serviciul militar, a plecat spre Paris, parcurgând o parte a drumului pe jos. Trecând prin Budapesta, Viena, Munchen, Zurich și Basel, a ajuns la Paris, în 1904, la vârsta de 28 de ani. A fost admis prin concurs, la Ecole Naționale des Beaux Arts.

În Orașul Luminilor a devenit membru al **Cercului de Studenți români**, alături de **George Enescu, Nicolae Dărăscu, Ștefan Popescu, Jean Levadit, Aurel Vlaicu** și mulți alții. La scurt timp, a creeat legături și cu avangarda artistică din acea perioadă. Printre prieteniile pe care le-a legat se pot număra cele cu **Amedeo Modigliani, Marcel Duchamp, Guillame Apolinaire, Fillipo Tommaso Marinetti, Gino Severini, Fernand Leger, Pablo Picasso, Eric Satie** și, cu multe alte personalități ale universului cultural din acea epoca.

Tânărul Constantin Brâncuși a fost remarcat de maestrul Auguste Rodin, care l-a primit ca ucenic pentru un timp de un an. Dar ucenicul și-a dat repede seama - după numai 5 saptamani - că vrea să se desprindă de stilul maestrului și să își găsească propria cale. A început să sculpteze fără mulaje, direct în material, într-un stil cu totul nou.

Din 1907 a trecut la o artă nonfiguративă, renunțând la detalii. Cele trei opere majore care marchează acest moment, dar și începutul sculpturii moderne, sunt "Sărutul", "Cumințenia Pământului" și "Rugăciunea".

În 1916 și-a stabilit locuința și atelierul pe intrarea Ronsin 11 din Paris. Acestea aveau înfățișarea și atmosfera unei case țărănești din România,

Cea mai importantă parte a creației sale artistice s-a dezvoltat între anii 1914 – 1940, fiind socotit în întreagă lume Părintele Sculpturii Moderne. A fost prezent în nenumărate expoziții din întreagă lume.

În 1950 Brâncuşi solicită cetăţenia franceză, obţinând-o pe 15.5 1952. Prin testamentul său din 12.4. 1956, va dona statului francez tot ceea ce va conţine atelierul său la data încetării sale din viaţă, cu obligaţia asumată de statul francez de a-l reconstitui, de preferinţă, în spaţiile Muzeului de Artă Modernă din Paris.

Într-o monografie despre Constantin Brâncuși publicată la Londra în 1956, autorul David Lewis a afirmat că ***"dintre sculptori, Brâncuşi a fost primul care a făcut o ruptură radicală cu trecutul imediat... Formele sale simple, liniştite, ieşite din comun, totuşi pregnante şi aproape abstracte, reflectă o serie de atitudini creatoare care au devenit fundamentale în dezvoltarea artei plastice moderne".***

La 16.03.1957, Constantin Brâncuși a plecat pentru totdeauna, găsindu-și odihna de veci în Cimitirul Monparnasse din Paris.

Arethia Tătărescu a fost denumită ***"Doamna de Aur a Gorjului".*** Dar, din anul 1940, a intrat într-un con de umbră. Gheorghe Tătărescu, adept al Partidului Naţional Liberal, Consilier Regal, a fost înlăturat în 1947 din viața politică. A fost arestat în 1950 și toate bunurile familiei au fost confiscate. A rămas până în 1955 în închisoarea din Sighet, unde s-a imbolnăvit de tuberculoză. S-a stins din viaţă pe 28 martie 1957, la 2 săptămâni după decesul lui Brâncuşi. Doamna Arethia a mai trăit 11 ani, în suferinţa și umilinţa cunoscute de pătura burgeză.

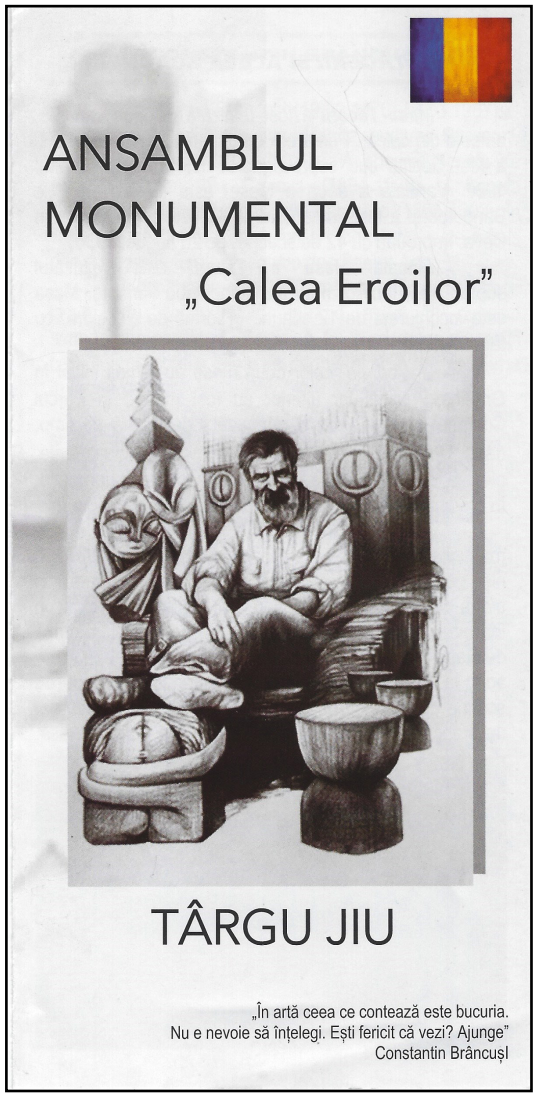
***

După instaurarea regimului comunist, relațiile României cu Brâncuși nu au fost simple. Brâncuşi nu a fost considerat un creator în sculptură fiindcă *"nu se exprimă prin mijloacele esenţiale şi caracteristice acestei arte",* așa cum se afirmase. În perioada stalinismului din anii 1950', se stabilise ideea că Brâncuși nu poate fi nicidecum artist reprezentativ pentru R. P. R.

Conform unei teorii răspândite, artistul ar fi dorit la începutul anilor 1950' să doneze ţării sale natale 230 de sculpturi, 41 de desene, 1.600 de fotografii şi o serie de piese de mobilier.

Într-o şedinţă din 7 martie 1951 condusă de Mihail Sadoveanu, în care s-au întrunit membrii Secţiunii de Ştiinţa Limbii, Literatură şi Artă din cadrul Academiei Republicii Populare Române, Brâncuși a fost ilustrat ca ***"un om de talent şi de mari speranţe în prima parte a activităţii sale, dar care, sub influenţa unor sculptori la modă la Paris, a devenit formalist, chiar când foloseşte elemente din artă populară, speculând prin mijloace bizare gusturile morbide ale societăţii burgheze".*** După ce ar fi fost

analizată de Academia Română, potrivit procesului-verbal al acelei sedinţe***, "oferta a fost refuzată."***

Dar, într-o recentă precizare a **Secţiei de Arte, Arhitectură şi Audiovizual a Academiei** și citată de Agerpres, se atrage atenția că, *"spaţiul public este invadat de afirmăţii care falsifică grav biografia brâncuşiană şi induc în eroare opinia publică. Una dintre acestea este afirmaţia potrivit căreia Brâncuşi ar fi donat statului român atelierul său cu tot conţinutul, donaţie ce ar fi fost refuzată invocat de către cei ce susţin, fără nicio bază documentară, existenţa unei oferte de donaţie. Procesul verbal al şedinţei consemnează, de fapt, desfăşurarea unei reuniuni obişnuite, care începe cu prezentarea raportului de activitate pe luna precedentă şi continuă cu o discuţie despre opera lui Paciurea şi Brâncuşi, privite în cadrul distincţiei care se făcea în epocă între realism şi formalism. Procesul-verbal nu conţine niciun fel de referire, nici explicită, nici interpretabilă, la o posibilă donaţie oferită de sculptorul român",* arată Academia.

"Cercetarea sistematică şi competentă a arhivei Brâncuşi aflată la Muzeul de Artă Modernă din Paris a relevat, că nu există niciun document scris şi nicio declaraţie care să ateste dorinţa sau intenţia lui Brâncuşi de a dona atelierul său statului român ...Deşi a părăsit România la vârsta de 28 de ani, Brâncuşi a continuat să-şi iubească ţara. Dar a iubit şi a preţuit în egală măsură Franţa, ţara sa de adopţie, căreia a decis să-i lase prin testament atelierul său, beneficiind de susţinerea prietenilor şi admiratorilor săi - artişti, scriitori şi istorici de artă", subliniază Academia Română.

Brâncuşi nu se afla în situaţia de a fi nevoit să găsească un adăpost pentru sculpturile sale şi de a oferi opera sa statului român, a cărui ideologie şi politică culturală în acel moment erau departe de a se afla în consens cu convingerile sale.

În continuare, Coloana fără sfârșit a rezistat unor încercări de demolare.

Prima tentativă a fost când, în şedinţa din 16 mai 1949, ţinută de Colectivul Agitaţiei şi Propagandei PMR din Târgu Jiu, a fost luată hotărârea să se desființeze ***"Monumentul construit din romburi sub formă de stâlp"***. Din fericire, demersul nu a fost aprobat.

A doua încercare de distrugere a apărut în 1951, prin apelul Departamentului Gospodăriei Comunale :*"Vă trimitem alăturat în original, lucrarea Sfatului Popular a orașului Regional Tg. Jiu, referitor la propunerea de a se demola o coloană metalică instalată în oraș". Dar, Comitetul pentru Artă, a ajuns la concluzia că "Această lucrare, putând fi considerată operă decorativă, inspirată din formele artei populare din regiune, poate fi menținută ca atare".*

A treia și ultima încercare de doborâre a **„Operei decorative"** a avut loc în anul 1954. Un tânăr membru U.T.C. a fost încredințat cu sarcina **"să pună la pământ Coloana",** pentru a o vinde la fiare vechi. Tânărul s-a grăbit să îndeplinească misiunea, dar a eșuat. A raportat că a tras de două ori cu tractorul de lanțul cu care înconjurase monumentul. Prima dată lanțul s-a rupt, iar a doua oară tractorul s-a ridicat pe două roți, fără să reușească să clintească **„Stâlpul cu romburi".**

În anul 1960, Lucrările lui Brâncuși au fost prezentate într-o retrospectivă la Bienala din Veneția, din partea Statului Francez. Pictorul Jules Perahim, unul din reprezentanții României la acea Bienală, menționa: ***"... Un lucru este cert: pe plan internațional, Brâncuși este creator de școală.„***

În anii 1960' a fost ***"reabilitat"*** și recunoscut ca artist român. Limbajul artistic abstract, nonfigurativ, liniile pure și formele minimaliste ale sculpturii moderne au fost aprobate. Nu mai era ***"burghez"***. Numele Constantin Brâncuși a început să figureze în publicațiile vremii.

De-a lungul timpului, au fost consolidate o Colecție și o Arhivă Brâncuși la Paris, disponibile pentru cercetări. Atelierul Brâncuși și lucrările sale au fost expuse publicului.

Iar **"Coloana fără sfârșit"** s-a înscris în istoria artei ca lucrarea centrală și cea mai importantă a sculptorului Constantin Brâncuși. În anul 2000, ansamblul a fost renovat. În 2004 a fost trecut pe cuprinzatoarea Listă a Monumentelor Istorice înscrise în Patrimoniul Cultural Național al României.

Specialista Doina Lemny a precizat: ***"Ansamblul Monumental de la Târgu Jiu reprezintă visul împlinit al lui Brâncuși. Artistul proiectează, în regiunea să natală, un monument legat de istoria României şi a Europei la începutul secolului XX, monument ce dobândește semnificația și valoarea unui loc de meditație asupra dragostei şi a morţii, altfel spus, asupra existenței însăși. Este moştenirea cea mai de preţ pe care sculptorul o lasă poporului român "***

În anul 2015, a fost stabilită în România, prin lege, data de 19 februarie ca Ziua Națională Constantin Brâncuși, marcată prin evenimente culturale organizate de diferite instituții, expoziții, lansări de carte, vizite în orașul natal al sculptorului, discuții despre impactul artei sale în prezent.

În ziua vizitei mele la Târgu Jiu, 28 iulie 2024, U.N.E.S.C.O. a aprobat propunerea, de a considera Ansamblul Monumental ca Patrimoniu Mondial, îndeplinind mai multe criterii și reprezentând o excepțională expresie artistică a condiții umane universale.

Brâncuși nu a dorit să ofere prea multe explicații privitoare la operele sale și a considerat arta o sursă de bucurie la întâlnirea cu frumosul. **"În artă, ceea ce contează este bucuria. Nu e nevoie să înțelegi. Ești fericit că vezi? Ajunge"**, a afirmat artistul.

"...Pereţii albi ascund drumurile lumii. Scările de funie urcă până la patul ascuns. Sculpturile stau exact la distanţa de care au nevoie ca să vorbească între ele. Ca să vorbească în capul lui. Fumul gros de ţigară şi praful alb de ghips se poartă deasupra lui. Şi piatra cântă...", notează Moni Stănilă.

Iar noi, să privim din nou operele create în trecut, chiar dacă le cunoaștem. Vom constata valoarea spirituală benefică, câteodată terapeutică, a artei, a culturii, atât pentru creator, cât și pentru privitor.

Articol actualizat, urmând publicarea în Viața Noastră, Jurnal din Israel, 30.09.2024

BRÂNCUȘI, ESENȚE CONCRETE (II)

Valeru Ciurea

Printre simbolurile care reprezintă stâlpii de rezistență ai spiritualității poporului român, esența acestuia, se află și Constantin Brâncuși. Sculptorul a fost poate cel mai bine descris de către un alt titan, un alt simbol al românilor, Eugen Ionescu, născut și plecat din Slatina Oltului, unul dintre părinții teatrului absurdului, care s-a desăvârșit tot la Paris, ca și Brâncuși. Și, tot ca Brâncuși, își doarme somnul de veci în cimitirul Montparnasse. Ca și aceștia, George Enescu, Mircea Eliade, Emil Cioran şi alţii care nu au avut parte de pământ românesc pentru eternitate: *„S-ar fi putut crede că Brâncuşi e un artist primar, instinctiv, rustic. Opera lui, în acelaşi timp elementară şi subtilă, este expresia unei gândiri artistice (şi prin asta, filozofică) infinit de lucidă, elaborată, profundă. Arta lui este expresia unei viziuni creatoare foarte intelectualizate. Brâncuşi (...) asimilase întreaga istorie a sculpturii, o dominase, o depăşise, o respinsese, o regăsise, o purificase, o reinventase. Degajase din ea esenţa.”*

Unul dintre aforismele lui Brâncuși sună chiar așa: *„Nu mai sunt demult al acestei lumi; sunt departe de mine însumi, desprins de propriul meu trup – mă aflu printre lucrurile esenţiale”.*

***

Continuând peregrinarea prin Gorj, în căutarea urmelor lăsate aici de Constantin Brâncuși, am ajuns la Hobița, în curtea casei acestuia, unde cu Ionuț Viorel Bordeiași, directorul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj am încercat o altă definire a omului special al Gorjului, al României și al lumii.

— Brâncuși este, la urma urmei, exponentul ideal al fiecăruia dintre noi. Este o poveste, este un element fundamental pentru arta românească și pentru arta internațională. Întreaga sa sevă se trage din aceste locuri. Dacă cineva vreodată se va întreba de unde provine elementul care a condus la constituirea modelului Coloanei fără de sfârșit, i-l vom aminti pe Brâncuși spunând despre șurubul de teasc. Adică, încrustăturile pe care le vedem și pe stâlpul tradițional l-au făcut să gândească și să creeze acest model de artă contemporană. Dacă ne vom gândi la Masa tăcerii, cu siguranță ne vom aminti, văzând tinda casei, la acea icoană a mesei tradiționale. Acea masă rotundă cu scăunele mici pe lângă ea, cu capul familiei stând pe pragul casei și, bineînțeles, tihna mesei pe care o putem simți văzând opera din parcul din Târgu Jiu. Dacă ne vom gândi la Poarta sărutului, cu siguranță vom vedea poarta de la intrarea acestei curți, poartă falnică gorjenească, sprijinită pe piloni de lemn frumos ornamentați și, în mod clar vom realiza și ne vom da seama de unde Constantin Brâncuși și-a tras seva și-a adus, așa cum spunea el, esența lucrurilor în realitate artistică.

— Cât de mult ne ridicăm astăzi noi, românii, spre înălțimea lui Brâncuși?

— În realitate, noi, românii, am rămas în urmă față de Brâncuși. Noi nu l-am înțeles pe Brâncuși nici când era copil - chiar membrii familiei spuneau că e un pic dus, cioplește toată ziua acolo niște lemne -, nu l-am înțeles pe Brâncuși nici când a devenit ucenic la Paris, nu l-am înțeles pe Brâncuși nici când a venit în România să creeze la rugămintea familiei Tătărăscu, ansamblul monumental Calea Eroilor. Și, cu atât mai rău și mai grav, nu l-am înțeles pe Brâncuși nici atunci când a vrut să doneze statului român operele sale. Când am respins acea donație, spunând că reprezintă o imagine a burgheziei occidentale în dezacord total cu principiile socialismului și comunismului din România acelor timpuri. A ajunge la o astfel de înțelegere astăzi este un parcurs destul de complicat. De aceea se întâmplă de foarte multe ori ca evenimentele închinate lui Constantin Brâncuși să aibă câteodată și o anumită doză de suprarealism. Înțelegem în modul cel mai simplu cu putință că unul ca Brâncuși nu este ceva foarte ușor de înțeles. Opera sa este de o profunzime aproape inimaginabilă. Brâncuși, așa cum spuneam, a încercat să scoată în evidență esența existenței. Nouă, astăzi, care ne ducem ușor de la materialism la supra-materialism, cu siguranță o să ne fie foarte greu să îl înțelegem pe Brâncuși în esența, în universalitatea sa.

— Cât de mult a rămas Brâncuși român în lucrările sale, lucrând în afara țării?

— Fiecare lucrare a lui Brâncuși are filon de sevă de aici, din cultura tradițională. El, în simplitatea țăranului român, a înțeles esența lucrurilor. Și asta, cu o îndărătnicie, aș putea să spun de neimaginat, a ținut neapărat toată viața să o facă cunoscută întregii lumi. Brâncuși rămâne un român prin excelență în creația și în arta sa, pentru că în tot ceea ce a creat, el a luat modele din cultura tradițională. Așa cum am afirmat și mai adineauri, Masa tăcerii are ca model masa de prânz sau de cină pe care țăranul român o lua cu toată familia în tinda casei. Coloana infinitului are ca model stâlpul casei sau șurubul de teasc. Portalul are ca model poarta tradițională. Zborul sau Pasărea măiastră are ca model ideea, dorința fiecărui copil de la țară când vedea că zboară o pasăre pe sus, dorința aceea de a putea și el să zboare. Ori Brâncuși a găsit de cuvință să transfigureze toate aceste realități și să le ridice la nivel de artă. Deci Brâncuși rămâne un român prin excelență în ființa sa, în existența sa și mai ales în arta sa.

—Statul român, Gorjul, Peștișaniul, Târgu Jiu fac suficient de mult pentru acest simbol al lor și al nostru, al românilor?

—Niciodată nu putem spune că facem de ajuns. Într-adevăr, instituțiile de cultură, prin oamenii dedicați pe care îi au, încearcă. Aceste încercări trebuie să fie dublate în același timp de sprijin material și financiar.

Acest sprijin, așa cum bine știm, în cultură a fost și este cam greu de găsit. În ultima perioadă s-au făcut eforturi însemnate și de către instituțiile de cultură și de către autoritățile locale de aici, din Peștișani și din Târgu Jiu, și de către autoritățile naționale. Un pas important, un pas demn de menționat, este integrarea Ansamblului Monumental Calea Eroilor în Patrimoniul Mondial UNESCO. Acest act ne obligă de aici încolo să respectăm opera brâncușiană, ne obligă de aici încolo să ne raliem condițiilor pe care acest for internațional UNESCO le pune pentru protejarea și pentru promovarea acestor opere, care sunt integrate în patrimoniul său.

Și, odată cu acestea, la pachet, importanța numelui lui Brâncuși aici, în zonă - în Hobița, în Peștișani, în Gorj -, dar și în România, cu siguranță o să capete valențe mult mai însemnate decât până acum.

ROMÂNI ÎN ASTURIAS

OVIEDO INTERCULTURAL 2026

ROMÂNI ÎN ASTURIAS

Asociația **Cultura Mater (Oviedo, Asturias),** participă pentru al patrulea an consecutiv în proiectul **"OVIEDO INTERCULTURAL"** sub egida **Primăriei din Oviedo.**

Proiectul a început pe 1 Martie cu sărbătoarea Mărțișorului în Spania, simbolul renașterii naturii și al speranței, al reînnoirii timpului, al sosirii primăverii. Împreună cu invitații noștri, copii și adulți, am vizionat *"legenda mărțișorului"* și am desfășurat un atelier de confecționat mărțișoare, mici simboluri pe care le-au dăruit celor dragi.

Pe 8 Martie am sărbătorit Ziua Mamei și Ziua Internațională a Femeii cu un spectacol dedicat celei mai dragi ființe. Copiii au dăruit mămicilor versuri, cântece, dansuri și flori.

In 14 Martie am organizat un curs de dans popular românesc. Copiii români și spanioli au încins HORA și au *"bătut"* POLOBOCUL cu strigături și chiote.

Tot pe 14 Martie am avut și un atelier de gastronomie. Copiii și invitații lor au pregătit gogoși pe care apoi le-au savurat încântați. Am ales să facem gogoși pentru că în spatele acestui aliment atât de simplu stau secole de amintiri și trăiri, uniunea între generații.

Bunica-n chiler robotea cu mare zor
Avea făină pe șorț și pe îmbătrânitele mâini.
Mi-a spus: "Hai lângă mine, dragul meu odor,
Să te învăț scumpele obiceiuri din bătrâni!"

"Încearcă și tu! mi-a zis zâmbitoare,
Suflecă-ți mânecile, ia și puțin ulei,
Frământă cu vână, nu fi temătoare!"
Iar eu nu ieșeam din vorbele ei.

Nu știu când anii au trecut parcă în zbor
Acum fac gogoși lângă propriul meu odor.
Îi povestesc de buna mea bunică cu mult dor
Și de iubirea ce o punea mereu în aluatul lor.

(I. M.)

Programul a continuat pe 22 Martie în **Palacete de Villa Magdalena** cu mai multe evenimente.

EXPOZIȚIE și ATELIER DE OUĂ ÎNCONDEIATE
"DOUĂ GENERAȚII, ACEEAȘI ARTĂ"

Într-o lume agitată și mereu în mișcare, ***"povestea oului încondeiat"*** din Țara Dornelor a poposit pe meleaguri iberice. În cadrul expoziției au fost prezentate peste 100 de exponate, aparținând doamnei **VICTORIA-ANA CANDREA** (78 ani), meșter popular care încondeiază prin tehnici tradiționale și tinerei **COSMINA TODAȘCĂ** (21ani) artist plastic care ne-a încântat cu tehnici moderne și creative.

EXPOZIȚIA DE COSTUME POPULARE
"VEȘMÂNTUL TRADIȚIONAL DINCOLO DE GRANIȚE "

Am încercat să recreăm atmosfera, farmecul și parfumul vremurilor de altă dată, amintindu-ne de lada de zestre a bunicii. **Olga Vergu, Valentina Roman, Irina Carmen Pașca și Ina Bogus** păstrează vii aceste bijuterii care reușesc să scoată la lumină viața, trecutul, cântecul și jocul neamului străbun.

Tânăra **MAYA PATRARIU** ne-a surprins și de această dată cu un tablou minunat pentru care îi suntem recunoscători.

Pe 29 Martie încheiem acest proiect cu un program artistic al grupurilor de dansuri populare **"MUGURELUL"** și **"CIOBĂNAȘUL"** în centrul orașului **Oviedo, la Plaza de la Escandalera.**

Suntem încântați să terminăm proiectul cu succes și să scriem o nouă pagină în cartea **Asociației Cultura Mater**, carte care peste ani când va fi rasfoită de *"copiii de azi, adulții din viitor"*, să trezească în ei aceleași trăiri, emoții, lacrimi de bucurie.

NOI, adulții de azi, am retrăit alături de acești copii (protagoniștii acestui proiect) și împreună cu ei, momente de neuitat.

Sunteți sufletul Asociației Cultura Mater…

Iuliana Mihordia

SPIRU HARET

- 175 DE ANI DE LA NAȘTERE -

Tanța Tănăsescu / Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România

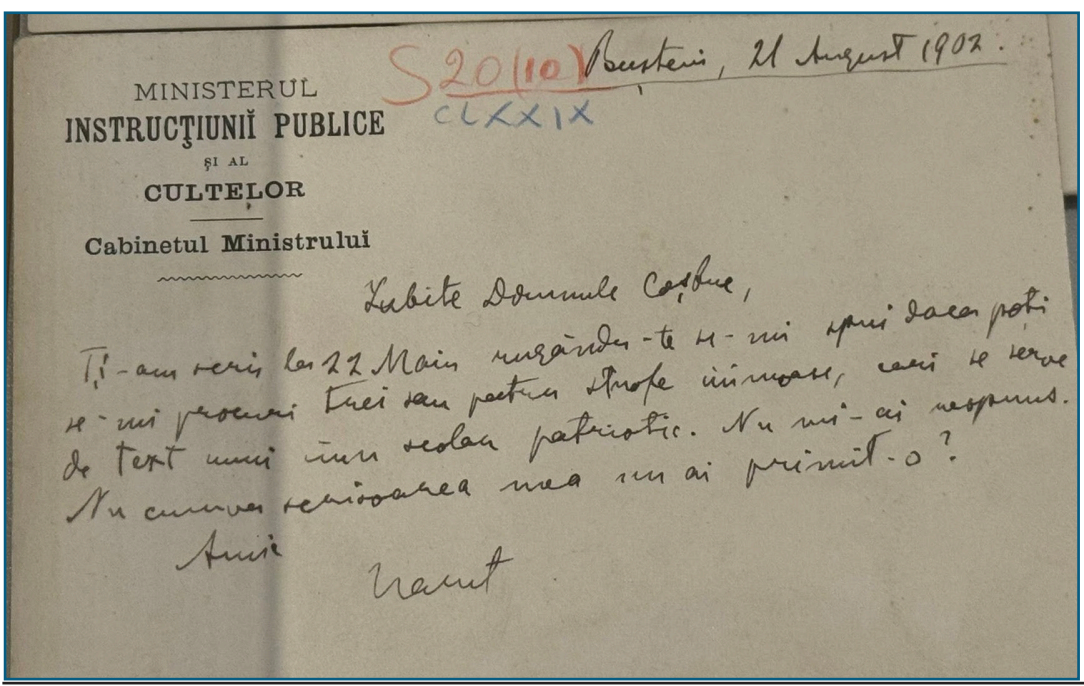
Se împlinesc 175 de ani de la naşterea lui Spiru Haret (1851-1912), ilustru cărturar român, om de ştiinţă şi politician, cel care considera că şcoala are menirea de a pregăti individul pentru viaţă, nu doar pentru examene, afirmând că: „Şcoala nu este făcută pentru şcoală ci pentru viaţă". Ilustrul Spiru Haret a propus un eficient model educaţional bazat pe educaţie practică şi aplicată, care să stimuleze gândirea critică şi autonomia elevilor, răspândirea culturii în mediul rural, formarea şi profesionalizarea cadrelor didactice.

La 9 iunie 1935 se dezvelea statuia marelui reformator al învăţământului românesc, Spiru Haret, amplasată în scuarul din faţa Universităţii Bucureşti, în prezenţa unui numeros public, a unor înalţi demnitari ai statului român, a reprezentanţilor şcolii bucureştene. Se materializa astfel iniţiativa foştilor săi prieteni, admiratori sau colaboratori, care – în semn de recunoştinţă – au format un comitet de iniţiativă pentru ridicarea unei statui în inima Capitalei.

Corpul didactic a răspuns cu entuziasm la chemarea ce i s-a făcut şi, de la umilul învăţător din cel mai îndepărtat cătun, până la profesorul universitar, au adus contribuţia lor pentru înfăptuirea acestei opere de cinstire a marelui om al şcolii din ţara noastră. În final s-au strâns câteva milioane de lei, din care o parte au servit pentru ridicarea monumentului iar restul a servit pentru publicarea documentelor, scrisorilor, rezoluţiilor, dispoziţiunilor şi legilor făcute de Haret. Statuia a fost creaţia cunoscutului sculptor Ion Jalea (1887 – 1983), fiind realizată din marmură de Carrara. La ceremonia dezvelirii statuii au luat parte soţia ilustrului dispărut, primul ministru Gheorghe Tătărescu, împreună cu un grup de miniştri sau foşti miniştri, senatori, deputaţi, primarul general al Capitalei, rectorul universităţii, profesori universitari, oameni de cultură, inspectori şcolari, directori de licee bucureştene, numeroşi profesori, învăţători, foşti colaboratori ai lui Spiru Haret, prieteni, admiratori, etc. Numele lui va rămâne pentru vecie înscris în cartea de aur a neamului românesc, alături de numele marilor bărbaţi de stat care au pus bazele României la începutul secolului al XX-lea.

Întreaga activitate a lui Spiru Haret, atât în plan şcolar cât şi pe plan economic şi social (în perioada 1897-1911), a fost pătrunsă de cel mai profund patriotism. Învăţământul din România a fost aşezat pe principii noi, în consens cu cerinţele vremii, ţinând cont mai ales de marile nevoi ale ţării. Înainte de mandatul ca ministru al lui Spiru Haret, erau foarte puţine localuri de şcoli, lipseau învăţătorii. Cu ajutorul Casei Şcolilor, instituţie născută în mandatul său, apar peste 2.000 de localuri de şcoli primare şi se înfiinţează aproape 1.700 de posturi de învăţători. Haret a insuflat o nouă viaţă şcolilor rurale, care au primit teren în proprietate, unde copiii de ţărani puteau face practică iar învăţătorilor care doreau să se stabilească la ţară li se construia o locuinţă, în curtea şcolii. În planul său coerent de reformă a sistemului de educaţie din ţara noastră, Haret organizează nu numai învăţământul primar; el organizează învăţământul secundar după un tip nou, înfiinţând liceul cu 8 clase, astfel încât, în cursul superior vor exista o secţie modernă, o secţie clasică şi o secţie reală. Ulterior, secţia clasică a dispărut, asemenea şi în alte ţări din Occident.

MINISTERUL
INSTRUCŢIUNII PUBLICE
ŞI AL
CULTELOR
Cabinetul Ministrului

S 20/10 CLXXIX

București, 21 August 1902.

Iubite Domnule Carbe,

Ți-am scris la 22 Mai rugându-te să-mi spui dacă poți să-mi procuri Ție sau pentru Școale cântece, cari să servă de text unui cânt școlar patriotic. Nu mi-ai răspuns. Nu cunosc scrisoarea mea nu ai primit-o?

Amin

Haret

Lui Haret îi revine meritul de a fi cel care a organizat în mare parte sistemul învăţământului profesional, şcolile de meserii, şcolile de comerţ, de agricultură şi profesionale de fete. Acesta a realizat că singur învăţământul teoretic nu este suficient, el trebuind să fie completat de învăţământul practic. Si tot lui Spiru Haret i se datorează, pe lângă Casa Şcoalelor, şi înfiinţarea Casei Corpului Didactic, respectiv a Casei Bisericii. Pentru că starea materială a ţăranilor lăsa de dorit, cu ajutorul învăţătorilor şi preoţilor înfiinţează obştiile sătești, băncile populare şi cooperativele, care au ridicat starea economică a ţărănimii noastre. Spiru Haret a transformat radical educaţia românească prin modernizarea sistemului de învăţământ şi adaptarea acestuia la realităţile vremii.

Educaţia se formează în familie, şcoală şi societate deopotrivă. În familie se construieşte temelia caracterului, şcoala este implicată în formarea intelectuală şi socială iar societatea este mediul de manifestare, validare şi aplicare. Armonia între şcoală, familie şi societate poate fi apreciată ca un garant al unei educaţii de calitate.

În pașii dacilor:
Cum Sarmizegetusa Regia a născut poezia „Decebalus per Scorilo”

Dimineața coboară lent peste Munții Orăștiei. Ceața densă se strecoară printre brazi, iar drumurile pietruite care urcă spre cetate se pierd în alb. Aerul e rece, amestecat cu mirosul pământului ud și al frunzelor căzute. În această liniște aproape sacră, ruinele capitalei dacice apar ca niște martori tăcuți ai unei istorii care nu s-a stins niciodată.

La Sarmizegetusa Regia, fiecare piatră are o poveste. Unele sunt netede de vânt și ploi, altele ciobite de timp, dar toate par să păstreze memoria pașilor celor care au trăit aici. În acest loc, acum două milenii, se aflau sanctuare dedicate zeilor, curți pentru consilii de război și căi pavate pentru ritualuri sacre. Aici a domnit cândva Decebal, ultimul mare rege al dacilor, care a încercat să oprească expansiunea Imperiului Roman.

Experiența personală și contextul

Nu am venit ca turist. Am venit ca om al locului care voia să mai simtă istoria cu propriile simțuri. Primul contact cu cetatea e aproape cinematografic: pietrele ies din ceață ca niște figuri mute, iar pădurea din jur pare să respire. Cu fiecare pas simțeam cum timpul se dilată – trecutul și prezentul se suprapun. Căldura soarelui timpurie nu reușea să alunge complet frigul, dar lumina difuză scălda ruinele într-un ton aproape mistic.

Am început să ating pietrele vechi de două milenii, iar glasul imaginat al dacilor părea să răsune în tăcerea muntelui. Fiecare lespede, fiecare coloană spartă transmitea o vibrație pe care nu o poți găsi în manuale: e durerea, curajul și chemarea unui popor care și-a apărat glia cu prețul vieții.

Ghizii, arheologii și paznicii care veghează locul par conștienți de această magie tăcută. „Unii turiști vin doar pentru selfie-uri,” spune unul dintre paznici, „dar cine stă aici în liniște simte ceva ce nu poate fi explicat. E ceva care te leagă de strămoși.”

Sanctuarele și cercurile de piatră

Coborând spre cercurile sacre, simțeam cum aerul devine mai dens, parcă încărcat de energie. Sanctuarele erau orientate spre soare și către „sacra via”, drumul sacru al dacilor. M-am oprit și am privit pietrele în tăcere. În mintea mea, imaginam ritualuri, rugăciuni, sunetul copitelor și freamătul armelor.

Atingând piatra, a venit un șoc de emoție: parcă simțeam trecutul pulsând prin ea. În acel moment, glasul dacilor nu mai era doar imaginar – era prezent în fiecare fibră a locului. Am simțit chemarea strămoșilor, durerea pierderii și mândria unui popor care a existat și a rezistat.

Legătura cu poezia – punctul culminant

Din emoția și revelația acestui loc s-a născut poezia mea **„Decebalus per Scorilo”.** Versurile sunt ecoul unui trecut viu, al gliei străbune și al războaielor care au modelat munții. Am încercat să surprind nu doar faptele, ci și atmosfera, durerea, suspinul și patimile care încă par să răsune între pietre.

„Decebalus per Scorilo”, aste vorbe glia spus-a
Când am sărutat pământul dac la Sarmizegetusa…

Poezia nu este doar un text; este experiența mea transpusă în cuvinte, încercând să prind ecoul istoriei și să-l aduc în prezent.

Final poetic – invitație pentru cititor

Pe măsură ce soarele cobora și umbrele pietrelor se prelungeau peste ruine, am simțit că timpul nu mai există în același fel. Trecutul și prezentul se împleteau, iar Sarmizegetusa Regia nu era doar un sit istoric, ci un loc de întâlnire între epoci.

Vizitând încă o dată acest loc, am simțit că trebuie să împărtășesc emoția și inspirația simțite acolo. În liniștea pădurii și printre cercurile de piatră, am realizat că istoria nu e doar ce citim în cărți, ci ceva ce putem trăi, simți și transforma în artă.

Așa s-a născut poezia **„Decebalus per Scorilo”**, o încercare de a reda prin versuri chemarea strămoșilor, durerea și mândria unui popor care continuă să trăiască în Munții Orăștiei, în aerul rece al sanctuarelor și în inima celor care vin să îl simtă.

Și poate, dacă stai suficient de mult în liniște printre lespezile pietrei și în tăcerea muntelui, vei simți și tu că nu ești doar un vizitator, ci un martor al unei istorii vii.

DECEBALUS PER SCORILO

„Decebalus per Scorilo”, aste vorbe glia spus-a
Când am sărutat pământul dac la Sarmizegetusa,
Am simțit dureri și patimi ascultând suspinul gliei,
A străbunilor chemare, sus, în Munții Orăștiei.

Atingând cu buza urma lespezii pavată-n piatră,
Glasul dacilor răspuns-a: sfânt pământ, străbună vatră,
Parcă auzeam copite, caii-n tropot nechezând,
Crâncen zăngănit de paloș, sulițe-n văzduh zburând,

Fulgere venind din brațe fără urmă de-ndurare
Biciuind în stânga,-n dreapta, călcând totul în picioare,
Glia înecată-n sânge și cu pântecul răpus,
Ceru-nlănțuit în zale dinspre est înspre apus.

Sanctuarele cu ochii îndreptați spre „sacra via”
Se rugau la Gebeleizis să se termine urgia,
Soarele cu andezitul frânt în pântece de Kotys
Vărsa lacrimi pe altarul presărat cu miozotis.

A străbunilor chemare strigă-n munții Orăștiei...
Am simțit dureri și patimi ascultând suspinul gliei,
Când am sărutat pământul dac la Sarmizegetusa
„Decebalus per Scorilo”, aste vorbe glia spus-a.

Mirela COCHECI, UZPR

Ion D. Sîrbu și teroarea istoriei

NICOLAE COANDE

PARTEA I

I se publică lui Ion D. Sîrbu la Editura „Polirom” opera integrală. Editorul Toma Velici, prieten din tinerețe al scriitorului a trudit în acești ani la editarea și reeditarea (în unele cazuri) a scrierilor lui Gary Sîrbu, scriitor cu o biografie neobișnuită, autor de literatură de sertar, plecat dintre noi la 70 de ani (17 septembrie 1989). Pornind de la câteva texte mai vechi ale mele, dar recitind „Jurnalul unui jurnalist fără jurnal”, vol. I-II) recent apărut, completat de editor cu noi pagini din jurnale publicate anterior în alte ediții, să creionez un portret al celui care își reamintea astfel viața sa: „În pușcărie și mină timp de șapte ani am tot povestit ce scrisesem cândva și ceea ce continuam să clocesc în creierul eu fierbinte – dar având deja sentimentul că am coborât sub ecuatorul ratării sigure. Acum, de vreo zece ani (mai precis din 2 august 1977, ziua în care am fost reținut și tratat ca un hoț de cai – *a fost convocat la sediul Securității Craiova, n.m.* NC), când nu scriu, *simt nevoia pilulei de cianură* sau a robinetului de gaz. În timpul liber, citesc, trăiesc, gândesc. Dar scrisul meu de acum nu e decât acel medieval *ars bene moriendi*.”

Arta de a bine-muri – iată tema exemplară a scrierilor lui Sîrbu, în contextul a ceea ce Mircea Eliade a numit teroarea istoriei și lipsa de noroc a românilor. Să nu ne iluzionăm dacă azi avem puțin noroc: teroarea istoriei își face din nou simțită prezența, iar un istoric ca Armand Goșu este destul de lucid și de cunoscător al istoriei încât să ne avertizeze: „Noi suntem într-o situație foarte proastă, suntem foarte slabi. Noi nu suntem un stat serios, nu suntem Polonia, nu suntem nici măcar Bulgaria. Noi suntem niște pârliți. Or, fiind atât de slabi, tu nu poți să reziști presiunilor. Dacă România scapă cu viață, cu hotare cât de cât, fără mari pierderi teritoriale, asta singură e o mare victorie”.

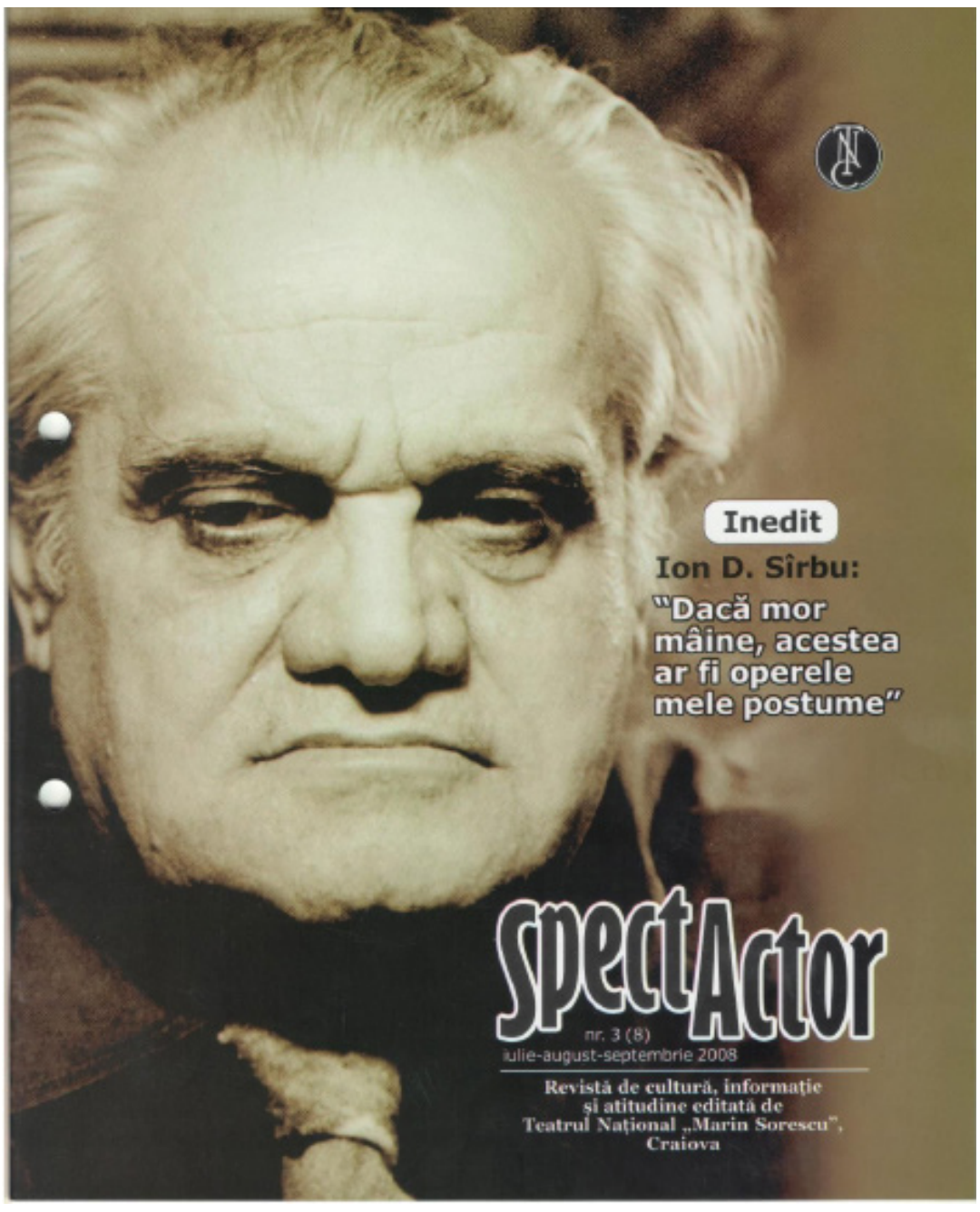
Într-un articol publicat în perioada interbelică, Eliade a propus o expresie-avertisment cu adânci semnificații pentru soarta românilor – *teroarea istoriei*: „Printre neamurile fără noroc, ne numărăm în frunte noi, Românii. Ca să supraviețuim în Istorie, ne-am istovit mai mult decât s-au cheltuit alte neamuri ca să cucerească pământul. Istoria Neamului Românesc n-a fost decât o lungă, necontenită, halucinantă hemoragie.” (*„Teroarea istoriei” şi destinul României*). Eliade prezintă această teză inclusiv în romanul său, „Noaptea de Sânziene”, prin vocea personajului Biriș, despre care se crede că ar fi „vocea” lui Emil Cioran: „Noi, cei de pe aici, nu prea avem motive să iubim Istoria. De ce-am iubi-o? Zece secole, Istoria a însemnat pentru noi năvălirile barbare, alte cinci secole a însemnat teroarea turcească, și acum, pentru nu știu câte alte secole, Istoria va însemna Rusia Sovietică”.

Demnitatea pierdută a scriitorului român

Atunci când citim sau recitim literatura de sertar – romanele, jurnalele sau scrisorile lui Ion D. Sîrbu – nu putem să nu fim izbiţi de meditaţia continuă asupra acestei terori a istoriei, aşa cum o portretizează cu lux de amănunte un scriitor care a fost confruntat el însuşi cu barbaria acesteia într-unul dintre cele mai negre capitole ale României moderne: „... suntem blestemaţi, aici la porţile Orientului, condamnaţi la aşteptare fără alinare, la îndelungă răbdare şi umilinţă, singura noastră fericire constând în momentele când ne putem bârfi propria nefericire...” („Scrisori către bunul Dumnezeu”, Ed. Apostrof, 1996).

Scriitorii „cad la partid”

Glosele de interpretare ale Clarei Mareş pe marginea celor 1680 de pagini din dosarul scriitorului aflat la CNSAS (perioada

1957-1989), apărute în volumul „Zidul de sticlă. Ion D. Sîrbu în arhivele Securității" (Ed. Curtea Veche, 2011), disting mai multe etape ale nefericirii unui om confruntat cu teroarea istoriei, care deplânge faptul de a se fi născut într-un secol deloc binevoitor. Educat la şcoala valorilor estetice, dar şi estetice (cu formula lui Norman Manea, preluată ulterior de Monica Lovinescu), Sîrbu constată ironic, imediat după încheierea unui război mondial în care fusese subiect implicat, dar şi martor pe viu al proastei întocmiri a lumii, că suntem copleşiţi de libertăţi: „am putea spune chiar că ne prăbuşim sub povara atâtor libertăţi. Libertatea de a citi oricare dintre ziarele guvernului, libertatea de a asculta orice discurs ţinut la radio, libertatea de a vota «în unanimitate» orice sindicat […], libertatea de a muri de foame […], libertatea de a răguşi la oricare din meetingurile groziste […], libertatea de a uita că ai fost legionar, libertatea de a tăcea din gură" (ziarul Patria, 15 martie, 1946, articol semnat Stentor). Ironia se manifestă în spaţiul liber al exprimării jurnalistice, acolo unde încă opinia liberă nu era delict de... Dej-majestate, cum avea să devină în scurt timp după ce comuniştii reuşesc să amuţească o ţară întreagă şi să o târască în infernul răfuielilor şi al vindictei generalizate. Presiunile ideologiei conduse de „apostolii" stalinismului (în mod ironic, unii chiar se numeau aşa, precum Pavel Apostol, cel care, la Universitatea din Cluj, unde Sîrbu era asistent la catedra de filosofie, îi cerea insistent să-l denigreze pe Blaga) vor duce la radicalizarea opresiunii asupra intelectualilor din România, a celor care nu acceptau să fie pe linie, cum, din păcate, condeie strălucite ale literaturii române (T. Arghezi, G. Călinescu, M. Sadoveanu, Ş. Cioculescu) aveau s-o facă. Un exemplu de penibil greţos este dat de acomodantul T. Arghezi, mare poet şi la fel de mare oportunist. Chiar dacă Arghezi venea după un infam oprobiu al regimului, prin pana infectă a lui Sorin Toma (mai târziu, acesta va candida pe listele partidului la… Dolj), care îl desfiinţase în „Scînteia", în 1948, pentru ceea ce a numit „putrefacţia" poeziei sale, felul în care poetul intră ulterior în plutonul celor care preamăresc regimul poate părea uluitor până astăzi. În „Glasul Patriei", revista propagandei comuniştilor români pentru Occident – apărută iniţial în Berlinul de Est şi tipărită abia după 1965 la Bucureşti –, Arghezi scrie articole pe linie, ca un perfect recuperat şi reeducat. Potrivit Anei Selejan (în vol. „Glasul Patriei, un cimitir al elefanţilor în comunism", Ed. Vremea, 2012), i se publică în revista-flaşnetă articolul „Cârmuirea socialistă biruie", apărut anterior în 1952, sub un alt titlu, în „Contemporanul", iar din 1965 maestrul (membru al Academiei R. P. R.) îşi dă silinţa să fie cât mai ditirambic: „Sunt unul dintre martorii în viaţă ai unui trecut neruşinat şi nemernic... Astăzi, nici plugarii, nici scriitorii nu mai ştiu ce-i suferinţa şi deznădejdea... ca şi plugarii, ne simţim colectivizaţi şi noi." Și astfel, cu formula lui Belu Zilber, matematician, informator al Siguranței, comunist de mâna a doua (dixit Stelian Tănase), aflăm cum scriitorii „cad la partid": cum cade un bărbat la așternut…

„Peripravăm peste jilavele gherle piteştine... "

Am schiţat acest cadru al epocii, în care drama lui Sîrbu este pusă deja în ecuaţia supravieţuirii în onoare sau cu preţul cedării, pentru a putea înţelege mai bine felul în care maşina represiunii comuniste a nivelat conştiinţele care nu au abandonat ideea demnităţii şi a libertăţii de exprimare. Prin atitudinea sa neconciliantă, adept al valorilor morale transmise de tată, dar şi de maestrul său, Lucian Blaga, Sîrbu este un om care intră în coliziune cu Istoria. Teroarea acesteia nu va întârzia să se facă simţită în viaţa unui om şi scriitor care ştia deja în 1982 că drama noastră nu contează, că suntem subiecţi pasivi, negociați între puteri la Yalta, iar lumea e funciar greşită. Sîrbu este arestat prima dată pe 17 septembrie 1957 pentru culpa de a fi ascultat o discuție în redacția revistei „Teatrul" între Marcel Petrișor, student, arestat în 1952 pentru omisiune de denunț, și Ștefan Augustin Doinaș, redactor la revista susnumită, despre ceea ce se petrecea în Ungaria anului 1956. Adică, anul revoluţiei maghiare, an critic pentru sistemul concentraţionar comunist, an în care viitorul președinte al României, Ion Iliescu, devenea secretar al Biroului Comitetului Central al UTM și președinte al Uniunii Asociațiilor Studențești. Cu acest prilej, el a numit insurecția Budapestei o contrarevoluție și a condus ședințe de demascare împotriva studenților rebeli din România.

La proces, Sîrbu a invocat în apărarea sa inclusiv faptul că Mihai Beniuc avea încredere în el, de vreme ce fusese introdus în facultate pentru „a menţine spiritul materialismului dialectic". În tinerețe, Sîrbu avea simpatii de stânga și va susține mai târziu că fusese comunist cu carnet, după 1941. Naiv, credea că inchizitorii săi comunişti vor ţine cont de simpatia sa ideologică de stânga. Interesant e faptul că inclusiv Securitatea va pune mai târziu la îndoială faptul că Sîrbu a fost ilegalist, membru de partid. Pe 12 martie 1958, când Sîrbu era deja condamnat, Securitatea număra 5.633 ofițeri, 4.108 sergenți reangajați, 1.416 angajați civili și 46.028 militari în termen, adică 57.185 persoane, cât două falnice uzine, 23 August și Electroputere la un loc, că tot se lăudau comuniștii cu „batalionul" mișcării muncitorești. Condamnat inițial la un an de închisoare corecțională, Sîrbu face puşcărie grea. La ispășirea primei pedepse, este anchetat din nou pentru uneltire împotriva ordinii sociale și condamnat la 7 ani de puşcărie, respectiv 4 ani de suspendare a drepturilor cetățenești. Trece prin lagăre şi detenţii grele: arestul M.A.I. (17 septembrie 1957-1958), Jilava (1958), Gherla şi Salcia (1959), Periprava (1959-1960), din nou Salcia (1960-1961), Giurgeni (1961), Periprava (1962-1963). În februarie 1963, la data eliberării, avea 44 de ani.

Expresia sa ironică, care ne face pe noi cei de azi să râdem, poate un pic forțat, nu poate acoperi, totuşi, suferinţa îndurată în cei 7 ani de detenție: „să nu uit că drumul spre Blaga trece prin Caragiale, drumurile spre Roma trec prin Istanbul sau Kiev, drumul spre Dostoievski obligă să peripravăm peste jilavele gherle piteştine". Va fi coleg de „gherlă" cu învăţaţi ca Sergiu Al. George, Al. Paleologu, Alexandru Zub şi râsul său stenic, sănătos va risipi îngrijorările multor camarazi de suferinţă în calvarul acelor ani. Pe 1 august 1964, după eliberarea din februarie 1963, Sîrbu e angajat la Teatrul Naţional Craiova, după ce scăpase din mina de la Petrila şi ajunsese pentru scurt timp la teatrul din Petroşani. Nici acum nu se ştie cum a fost îndrumat să vină aici, cert este că primul său director, Nicolae Radu, îl primeşte în acest post în care strălucise cândva Liviu Rebreanu, chiar dacă doar un an, în directoratul lui Emil Gârleanu. Pe 15 septembrie 1964, primul său informator, un oarecare „Sorin Vidan", dă deja primul raport despre Sîrbu la noul său loc de muncă. Numele colonelului de securitate care îl are în primire: Lăzărescu. Este în urmărirea Serviciului III al Securităţii Dolj. În cartea sa, „Scriitorul subteran" (Ed. Autograf MJM, Craiova, 2021), Mihai Barbu oferă următoarea informație: „am identificat 60 de informatori în dosarele de la CNSAS ale lui Sîrbu". Un adevărat Comitet Central al turnătorilor putea ține plenare și congrese care să se soldeze ulterior cu rezoluții.

Informatorul „Filip Traian" îl descrie astfel pe 20 februarie 1967: „aprins, pasionat, capabil oricând să facă paradă de cultură... este un intelectual deosebit de informat, în stare să capteze în acelaşi timp. L-am ascultat în cercuri de prieteni, la conferinţele ţinute în sala TNC etc." Deschiderea dosarului de urmărire al lui Sîrbu este propusă în februarie 1967 de maiorul Lungu Gheorghe, șeful Serviciului III al Securității. Obiectivul „Șerbănescu" sau „Suru", cum va fi botezat în câteva rânduri, face comentarii critice la adresa liderilor înscăunați de sovietici, agramați care au ajuns să conducă țara. Pentru informatorul „Dugan", un dramaturg bucureştean, dimpotrivă, Sîrbu este un prost scriitor de teatru, scrie o proză şcolărească, iar, în discuţii despre filozofie şi literatură, repetă ce au spus alţii. Cel mai prolific agent de după 1967 este „Oroș Ion", redactor la „Ramuri", aşa cum mai târziu va fi, la aceeași revistă, „Gigi Niculescu". „Ramuri", baza inteligheţiei craiovene, veghea neabătut. Redactor șef în acea perioadă era Ilie Purcaru. „Oroş" arăta cum se înfuriase Sîrbu atunci când revista i-a respins publicarea unui fragment dintr-o piesă de teatru. Motivul invocat: misticism. Clara Mareş explică la un moment dat de ce nu au fost deconspiraţi informatorii (aşadar, se cam ştiu): pentru a nu se declanşa o „vânătoare de vrăjitoare". Unii dintre ei au fost, chipurile, racolaţi împotriva voinţei lor şi ar putea avea de suferit.

Efervescență intelectuală la Cluj-Napoca:

Conferințele Tribuna Internațional sub semnul interogației și al viziunii

Între 19 și 23 martie, Clujul a redevenit epicentrul dialogului cultural european, găzduind o nouă ediție, de data aceasta internațională, a Conferințelor Tribuna. Desfășurat în ambianța primitoare a Hotelului Seven, evenimentul a reunit minți strălucite din spectrul academic, filozofic, literar și sociologic, propunând o agendă care a pendulat liber între rigoarea științifică și libertatea creatoare a poeziei.

Manifestările au fost deschise joi seara de **dr. Mircea Arman**, directorul revistei și editurii Tribuna, al cărui discurs inaugural a trasat liniile de forță ale ediției: necesitatea responsabilității intelectuale într-o lume marcată de incertitudine.

Între destinul individual și teoriile globale

Ziua de vineri a debutat sub semnul memoriei și al analizei sociale. **Prof. univ. dr. Gen. George Popa** a oferit o perspectivă inedită asupra condiției umane, plasând totodată criminalistica între rigoare științifică și actul justiției, prin volumul *Destinul unui criminalist,* prezentat de **dr. Mircea Arman.**

Discuțiile au depășit cadrul unei simple lansări de carte, transformându-se într-o veritabilă lecție de istorie și metodologie a criminalisticii. Autorul a subliniat importanța vitală a acestei discipline în cadrul dreptului penal și al sistemului de justiție, evidențiind că un act judiciar corect este indisolubil legat de rigoarea cercetării la fața locului.

Dr. Mircea Arman, în intervenția sa, a recunoscut invitatul ca fiind *„cel mai mare criminalist român în viață”.* Această recunoaștere a fost susținută și de prezența unui public tânăr și dornic de învățare, format din elevi ai școlii de poliție, care au avut ocazia să înțeleagă *„rolul esențial”* al administrării impecabile a probelor în rezolvarea cazurilor.

Prof. univ. dr. Gen. George Popa, figură marcantă în dezvoltarea metodologiei de culegere a amprentelor de pe plante și conducătorul unei reviste de specialitate, a oferit o perspectivă tehnică asupra evoluției acestui domeniu în România.

Dialogul a fost întregit de intervenția unora dintre invitați, printre care s-a numărat și Secretarului General al Asociației Criminaliștilor din România, aceștia punând accent pe necesitatea colaborării instituționale și pe moștenirea profesională lăsată de experții generației de aur.

Trecerea de la micro-istoria personală la macro-geopolitică a fost asigurată de **prof. univ. dr. Nicolae Iuga**, a cărui prelegere despre teoriile geopolitice actuale a captat interesul publicului, propunând o analiză riguroasă a două dintre marile paradigme ce guvernează lumea contemporană. Cea dintâi discutată a fost paradigma lui Samuel Huntington: religia ca nucleu al civilizației.

Punctul de plecare l-a reprezentat celebra teză din cartea **Ciocnirea civilizațiilor**. S-a discutat despre modul în care, după un secol în care ideologiile politice au deținut prim-planul, lumea revine la manifestări religioase ca fundament identitar. Ideea centrală extrasă constă în faptul că la baza oricărei civilizații se află religia, iar viitoarele confruntări globale nu vor mai fi între state naționale, ci între mari blocuri civilizaționale formate în jurul unui *„stat nucleu”* și al unor state afiliate care împărtășesc aceeași componentă lingvistică și/sau religioasă.

Un punct de dezbatere fascinant s-a conturat în jurul ideii de modernizare versus occidentalizare. Profesorul Iuga a oferit exemplele Turciei și Japoniei pentru a ilustra dilema: se poate o civilizație moderniza fără a prelua valorile occidentale? În timp ce Japonia și-a păstrat tradiția intactă pe parcursul modernizării, cazul Turciei a fost prezentat ca unul de *„occidentalizare temperată”,* fiind nevoie periodic de intervenții statale pentru temperarea tendinței.

Cea de-a doua parte a conferinței s-a concentrat pe teoria geopoliticianului rus **Aleksandr Dughin**, în special pe lucrarea sa fundamentală, **Bazele geopoliticii**. Analiza a evidențiat distincția dintre două tipuri de puteri: talasocrația (puterea mărilor, exemplificată prin imperiul britanic și ulterior exemplul american) și telurocrația (puterea uscatului, axa eurasiatică formată din Rusia, Europa, India și China).

Discursul a punctat o critică severă la adresa *„universalismului occidental”*, argumentând că o lume unipolară încearcă să impună un singur set de valori care nu este, în fapt, singurul valabil. Profesorul a enumerat cele șapte centre civilizaționale identificate de Dughin, subliniind că viitorul aparține unei lumi multipolare în care *„Occidentul colectiv”* este doar unul dintre actori, nu singurul decident.

În final, s-a ridicat problema provocatoare a *„descreștinării lumii”* și a lipsei unui substrat religios solid în Occidentul actual, care să mai poată oferi un fundament coerent în fața noilor sisteme geopolitice emergente. Exemplul dramatic al dezmembrării Iugoslaviei a servit drept avertisment privind forța distructivă pe care *„naționalismul religios”* o poate exercita atunci când echilibrul geopolitic este rupt.

După-amiaza a aparținut artelor, începând cu incursiunile lui Adrian Țion în teatrul absurdului și culminând cu un recital poetic internațional și de mare forță. Au recitat personalități ale literaturii poloneze, ungaro-slovace și ale celei italiene, alături de câțiva reprezentanți ai poeziei contemporane autohtone, precum Adrian Suciu, Nicoleta Crăete și subsemnata, alături de prozatoarea, poeta și jurnalista culturală Camelia Morda Baciu.

În continuare, scurte medalioane biografice ale scriitorilor invitați din Polonia, Ungaria și Italia:

Alicja Maria Kuberska (Polonia), o poetă prolifică, debutând în 2011 cu volumul The Glass Reality, urmat de numeroase alte publicații traduse și recunoscute în țări precum SUA, UK și Australia. Poemul său, Train, a fost nominalizat la prestigiosul premiu Pushcart, iar creațiile sale sunt difuzate regulat în programe radio din Polonia și Belgia. Pe lângă activitatea literară, este membră a Asociației Scriitorilor Polonezi din Varșovia și se implică activ în acțiuni de voluntariat și proiecte culturale internaționale.

Agnieszka Jarzębowska (Polonia), cunoscută ca poetă, autoare de literatură satirică și traducătoare din limba rusă, a publicat volume de epigrame și poezie traduse în mai multe limbi europene. Palmaresul său include numeroase premii naționale și internaționale, printre care premiul întâi la concursul Mój Sieradz și distincții la competiția internațională Goravi Sokak din Serbia. Este o prezență activă în viața culturală, fiind membră a Cercului Literar Anima și participând frecvent în juriile unor concursuri de specialitate.

Agnieszka Herman (Polonia) este o artistă polivalentă — poetă, graficiană și jurnalistă — care a publicat până în prezent șase volume de poezie apreciate de critică. În anul 2020, a primit Premiul Cititorilor Orpheus, iar ulterior a fost nominalizată pentru premiul Ewa Tomaszewska pentru cel mai bun haiku. În prezent deține o funcție de conducere, fiind purtătoarea de cuvânt a Asociației Poloneze de Haiku, ocupând și o poziție importantă în consiliul editorial al jurnalului internațional de arte Post Scriptum.

Sabrina de Canio (Italia) este poetă, traducătoare, codirectoare generală a **Piccolo Museo della Poesia** (Micul Muzeu al Poeziei), singurul muzeu al poeziei din lume, și membru fondator al Bienalei Italiene de Poezie între Arte (BIPA). Poeziile sale, traduse în diverse limbi, au fost premiate și publicate în antologii și reviste literare internaționale. Din 2020 datează colecția Libera nos a malo, din 2023 Nel cuore del silenzio (În inima liniștii), iar din 2024 Respect, Marco Nereo Rotelli e 150

poetesse contro la violenza sulle donne (Respect, Marco Nereo Rotelli și 150 de poete împotriva violenței asupra femeilor).

Lucilla Trapazzo (Elveția/Italia) este poetă, traducătoare, curatoare editorială, artistă și performer. După ani petrecuți în străinătate pentru studii și muncă (RDG, Bruxelles, Washington DC și New York), locuiește în prezent la Zurich, în Elveția. Susținătoare convinsă a drepturilor omului și a protejării planetei, perspectiva sa socială și feminină străbate multe dintre scrierile sale. Are în palmares opt cărți de poezie, o serie de traduceri ale unor poeți străini și un CD cu compoziții de Marco Di Stefano inspirate din poeziile sale.

Attila F. Balázs (Ungaria/Slovacia/România) este poet, prozator, jurnalist, editor și traducător. A studiat teologie la Alba Iulia și a obținut diploma de bibliotecar și de traducător la București. Este directorul Editurii AB ART din Budapesta. A publicat 66 de cărți în 25 țări. A tradus 65 de cărți din limbile română, spaniolă, portugheză etc., fiind un ambasador al culturii și civilizației române în lume. Scrie în limba maghiară și în limba română. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, din Ungaria, din Slovacia, membru al PEN Clubului maghiar, membru al Academiei Europene de Știință și Artă din Paris ș.a.

Sâmbăta nuanțelor: Radicalism literar și psihicul uman

Punctul culminant al zilei de sâmbătă a fost, fără îndoială, prelegerea susținută de profesorul **Vasile Zecheru**, care a explorat profunzimile universului psiho-mental. Tema centrală a fost polaritatea sufletului – o idee prezentată ca un principiu fundamental, dar și ca un *„mit”* necesar pentru înțelegerea universului psiho-mental. Discursul a propus o reinterpretare a dualității interioare, nu ca o simplă opoziție, ci ca o dinamică vie între rațiune și dimensiunile mai profunde ale conștiinței.

Profesorul a subliniat că în emisfera dreaptă a creierului nu se află doar inconștientul, așa cum s-a vehiculat adesea, ci și supraconștientul – partea superioară rațiunii. În contrapondere, emisfera stângă este asociată cu rațiunea *„feminină”*, în timp ce cealaltă devine un *„stăpân”* al echilibrului interior. Această împărțire deschide o reflecție asupra modului în care cunoașterea se structurează între logic și intuiție.

Un punct important al intervenției a fost critica ideii de *„om sănătos”* în sens absolut. Invocându-l pe Sigmund Freud, conferențiarul a reamintit că suntem, în esență, ființe parțial disfuncționale, iar normalitatea completă rămâne o ficțiune. În acest context, neuroștiințele prin studii recente par să confirme existența unei „minți scindate”, ceea ce aduce mai aproape știința de intuițiile vechilor tradiții. Nu întâmplător s-a sugerat că abia în ultimele decenii știința pare că începe să recupereze ceea ce tradiția cunoștea deja sub alte forme.

Conceptul de intuiție a fost descris ca o formă de cunoaștere directă, neintermediată, diferită de raționamentul discursiv. În sprijinul acestei idei, profesorul a făcut trimitere la descoperiri arheologice din zona Iași, unde a fost identificat un *„trusou șamanic”* datat cu aproximativ 1200 de ani înaintea civilizației sumeriene, sugerând existența unor practici spirituale sofisticate în spațiul carpatic.

Referințele culturale au continuat cu menționarea volumelor **Arienii din Carpați,** dar și cu recomandări de lectură precum **Arheologii interzise, Misterul zeițelor de la Isaiia** sau reflecții asupra relației dintre **„stăpân și emisar”**, concepte care trimit la tensiunea dintre control și delegare în planul conștiinței.

În ansamblu, conferința a propus o sinteză între știință, tradiție și speculație culturală, invitând publicul la o reflecție asupra naturii duale a ființei umane și asupra modului în care cunoașterea – fie ea rațională sau intuitivă – modelează percepția noastră asupra realității.

Conferința despre radicalism literar și responsabilitate în discursurile lui **László Krasznahorkai**, susținută de **Attila F. Balázs** s-a axat pe analiza discursului radical al scriitorului **László Krasznahorkai *(laureat al Premiului Nobel în 2025)***, focalizându-se pe relația tensionată dintre creator și comunitatea sa. Attila explorează modul în care scriitorul Krasznahorkai redefinește conceptul de *„patrie”*, mutând accentul de la simbolurile istorice sau politice (pe care le consideră compromise de populism și *„infecție”* morală) către spațiul pur al limbii. Pentru scriitorul maghiar, limba rămâne singurul refugiu stabil într-o realitate pe care o descrie în termeni extremi, precum *„un azil de nebuni”.*

Conferința lui Attila Balázs plasează această abordare într-un context literar european, comparând radicalismul lui Krasznahorkai cu cel al lui Endre Ady, Thomas Bernhard sau Emil Cioran. Se face însă o distincție critică: în timp ce la Ady critica venea din interiorul comunității („noi”), Krasznahorkai adoptă adesea tonul unui observator extern (outsider). Attila avertizează și asupra riscului ca radicalismul retoric și exagerarea stilistică să alunece spre generalizare și omogenizare. Deși aceste metafore dure au un impact memorabil, ele riscă să ascundă complexitatea realității și să închidă dialogul prin judecăți totalizatoare.

Concluzia sa evidențiază dualitatea scriitorului despre care discută: un atașament profund față de limba maternă dublat de o detașare radicală față de societatea actuală. Mesajul central tinde spre ideea că adevărata putere a literaturii nu constă doar în curajul afirmațiilor șocante, ci în capacitatea de a păstra diversitatea și nuanțele lumii. Radicalismul devine constructiv și *„luminează”* doar atunci când reușește să mențină echilibrul între critica severă și recunoașterea complexității umane, fără a reduce întreaga existență la o singură imagine negativă.

Conferința invitatului din Spania al acestei ediții, **Giani Mircea Florescu**, o figură marcantă a culturii române în diaspora spaniolă, a discutat despre reziliența și reconfigurarea culturii române în Spania.

Mircea Florescu menționează că deși departe de a fi o simplă ancoră în nostalgie, cultura română contemporană din Spania traversează un proces profund de redefinire, transformându-se dintr-o moștenire pasivă într-o alegere conștientă și asumată. În acest spațiu al distanțelor geografice, identitatea nu se pierde, ci se reconfigurează prin ***„rezistență tăcută”*** și continuitate, devenind un exercițiu viu de apartenență. Pilonul central al acestei efervescențe este mediul asociativ, care a reușit în ultimele trei decenii să construiască o rețea dinamică de grupuri literare și organizații civice. Inițiative de anvergură, precum **Festivalul CulturRO** sau noile centre culturale **Nava Artiștilor din Asturias** și **La Tierra Tracia din sudul Spaniei,** funcționează ca laboratoare de dialog intercultural. Aceste spații nu doar conservă tradiția, ci facilitează întâlnirea fertilă dintre creatorii români și mediul european, oferind în același timp un suport esențial pentru echilibrul emoțional al comunității.

În acest ecosistem, presa scrisă de limbă română joacă un rol de **„instituție culturală ad-hoc”,** fiind singura cronică sistematică a vieții comunitare. Publicații precum ziarul **Români în Andalucia** — singurul format tipărit de acest gen din Spania — sau revistele de elită **Cuvânt Românesc, Kryton și Spania Literară**, depășesc funcția informativă. Ele devin platforme de legitimare pentru noile generații de scriitori și spații în care limba română continuă să evolueze organic. Deși se confruntă cu provocările digitalizării și cu resurse financiare limitate, actul cultural din diaspora spaniolă dă dovadă de o profesionalizare remarcabilă.

Concluzia lui Mircea Florescu este una de optimism rezervat, dar ferm: forța acestei culturi rezidă în capacitatea sa de a se regenera constant și de a transforma exilul într-un spațiu de creație inovator, demonstrând că spiritul românesc rămâne o „formă de devenire” indiferent de frontiere.

Ziua a fost încheiată tot într-o notă a creației, cu un nou recital de poezie. De data aceasta, poeților **Lucilla Trapazzo, Agnieszka Herman, Adrian Suciu, Sabrina de Canio, Agnieszka Jarzębowska, Alicja Maria Kuberska, Attila Balázs, Camelia Morda Baciu, Nicoleta Crăete și subsemnata,** s-au alăturat și au recitat **Alex Anastasiu, Marius Ghiberdic** (debutând cu această ocazie) și **Medana Oprea.**

Asemeni serii anterioare, creațiile au fost recitate atât în limba maternă, cât și în limba română sau engleză. Interpreta de muzică folclorică **Florina Florian** a fost invitata specială a serii, bucurând publicul cu interpretarea a cappella a unei selecții de melodii românești.

Inteligența Artificială: Amenințare sau instrument?

Duminica a fost rezervată uneia dintre cele mai aprinse dezbateri contemporane: relația dintre creativitatea umană și algoritmi. Masa rotundă moderată de **Alexandru Petria**, sub titlul provocator **Poezia și pericolul Inteligenței Artificiale**. Impostura românească, a generat un dialog efervescent despre autenticitate. Seara s-a încheiat sub semnul viziunii de viitor, dr. Mircea Arman propunând noi abordări asupra fenomenului A.I., subliniind că tehnologia, oricât de avansată, nu poate substitui profunzimea metafizică a spiritului uman.

Concluzii la final de drum

Luni, odată cu plecarea oaspeților, Conferințele Tribuna Internațional lasă în urmă nu doar un volum impresionant de idei și teme fundamentale de reflecție, ci și certitudinea că dialogul și dezbaterea autentică rămân cele mai eficiente forme de rezistență culturală. Revista Tribuna demonstrează încă o dată importanța rolului său, pe de o parte de promotor cultural esențial si pe de altă parte de catalizator al elitelor.

Întregul eveniment a fost organizat de Revista Tribuna, cu susținerea Consiliului județean Cluj și în parteneriat cu Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România — Filiala Occident, Asociația Culturală Direcția 9 și Boema TV.

Violeta Anciu

1.Conceptul de securitate națională

CONSILIUL SUPREM DE APĂRARE A ȚĂRII -PRINCIPALUL INSTRUMENT DE DECIZIE ÎN POLITICA DE SECURITATE A ROMÂNIEI -

Titi SULTAN
Specialist in drept constituțional și parlamentar

Acest concept este utilizat atât în instrumente hard law și soft law la nivel internațional, cât și în norme constituționale și infraconstitutionale la nivel național, dar și în diverse documente strategice și programatice de mare importanță pentru un stat sau pentru o organizație internațională. Din punct de vedere juridic, securitatea națională este unul dintre scopurile legitime care pot justifica o restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților cetățenești recunoscute și garantate într-un stat democratic. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale nu definește termenul de *„ securitate națională “*, aceasta nu poate fi definit în mod exhaustiv, bucurându-se de un nivel de flexibilitate, care se reflectă în marja de apreciere a statului în această materie. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a adus clarificări substanțiale, referindu-se în principal la protejarea statului și a democrației constituționale împotriva unor acțiuni precum spionajul, terorismul, separatismul și incitarea la încălcarea disciplinei militare. În plus, securitatea națională nu se limitează doar la investigarea infracțiunilor privind securitatea statului care au fost săvârșite în trecut, sunt în curs de desfășurare sau vor fi comise în viitor; securitatea națională poate viza, totodată, și bunăstarea economică a Țării, siguranța publică sau prevenirea dezordinii ori a criminalității. În jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), Curtea a interpretat noțiunea de *„ siguranță publică “* în sensul Directivei 3004/83/CE a Consiliului Uniunii Europene din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate. În acest sens, CJUE a reținut că noțiunea de *„ siguranță publică “* în sensul art.28 alin.3 din Directiva 2004/38 acoperă atât securitatea Internă a unui stat membru, cât și securitatea sa externă și că, prin urmare, atingerea adusă funcționarii instituțiilor și a serviciilor publice esențiale, precum și supraviețuirea populației, ca și riscul unor perturbări grave a relațiilor externe sau a conviețuirii în pace a popoarelor ori atingerea adusă intereselor militare pot afecta siguranța publică.

În plus, Curtea a statuat, de asemenea, în acest context că noțiunea *„ motive imperative de siguranță publică “* în sensul acestui articol- art.28 alin.3-, presupune nu numai existența unei atingeri aduse siguranței publice, ci și că o asemenea atingere să prezinte un nivel de gravitate deosebit de ridicat, exprimat prin utilizarea sintagmei *„ motive imperative “*. Jurisprudența Curții Constituționale a României a dezvoltat și clarificat sintagma de securitate națională, în special prin raportare la art.53 din Constituția României, deci din perspectiva restrângerii unor drepturi sau libertăți. În opinia mea, conceptul constituțional de securitate națională enunțat la art.119 din legea fundamentală (înțeles ca un element esențial al rolului pe care îl are de îndeplinit CSAT) ar trebui să fie integrat în conceptul de securitate națională enunțat la art.53 (înțeles ca unul dintre motivele legitime care pot determina o restrângere a exercițiului unor drepturi sau libertăți). În ultimă instanță, această opinie este justificată prin faptul că există o singură lege cu privire la securitatea națională, cu o singură definiție a securității naționale.

În Decizia Curții Constituționale nr.1414/2009, instanța de contencios constituțional a considerat că o situație de criză financiară mondială ar putea afecta, în lipsa unor măsuri adecvate, stabilitatea economică a Țării, și implicit, securitatea națională. Astfel, este posibilă o restrângere a dreptului la muncă în temeiul art. 53 din Constituție, cât timp afectează doar exercițiul și nu substanța dreptului, dacă măsura este prevăzută de lege, se aplică nediscriminatoriu destinatarilor săi (în speță, angajați ai autorităților și instituțiilor publice), este temporară, rezonabilă și proporțională cu situația care a determinat-o, alăturându-se altor măsuri legislative menite să consolideze stabilitatea economică a Țării. În Decizia Curții Constituționale nr.872/2010, Curtea precizează: (i) securitatea națională nu implică numai securitatea militară, deci domeniul militar, ci are și o componentă socială și economică, astfel, nu numai existența unei situații manu militari atrage aplicabilitatea noțiunii de *„ securitate națională “* din textul art.53 din legea fundamentală, ci și alte aspecte din viața statului- precum cele economice, financiare, sociale- care ar putea afecta însăși ființă statului prin amploarea și gravitatea fenomenului; (ii) posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți prevăzută de art.53 din Constituție este o prerogativă constituțională distinctă de instituirea unor măsuri excepționale (starea de urgență sau de asediu) reglementate de dispozițiile art.93 din Constituție (astfel, restrângerea exercițiului unor drepturi se poate dispune și în afara situațiilor reglementate la art.93 din Constituție). In acest sens, trebuie arătat faptul că, deși situațiile avute în vedere de art.53 din Constituție nu se confundă cu situațiile excepționale avute în vedere de art.93 din Constituție, restrângerea exercițiului unor drepturi și libertăți în toate aceste situații nu se poate dispune fără îndeplinirea condițiilor enunțate la art.53 din Constituție. Din noțiuni de logică juridică nu putem face confuzie între situații și ipoteze diferite în care restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale este permisă și condițiile minime de rang constituțional care trebuie îndeplinite (în toate situațiile și ipotezele) pentru a restrângere exercițiul unor drepturi și libertăți fundamentale. În jurisprudența sa recentă, Curtea a precizat mai multe aspecte, fie cu privire la relația dintre Legea nr.51/1991 și Codul de Procedură penală (Decizia Curții Constituționale nr.51/2016, sau Codul Penal, fie cu privire la precizia, claritatea și previzibilitatea unor sintagme din Legea nr. 51/1991, fie cu privire la raportul dintre siguranța națională și securitatea națională. În Decizia Curții Constituționale nr.91/2018, Curtea a considerat că *„scopul în care sunt utilizate activitățile întreprinse în domeniul securității naționale este diferit de cel al activității procesual penale. Primele se axează pe cunoașterea, prevenirea și înlăturarea amenințărilor interne sau externe în scopul realizării securității naționale, iar celelalte au ca scop tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni “*. În opinia Curții *„ nu pot fi considerate infracțiuni contra securității naționale doar pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni contra securității naționale, prevăzute de Titlul X din Codul Penal “.* Instanța de contencios constituțional a mai indicat și faptul că *„legiuitorul trebuie să realizeze o distincție între faptele care aduc atingere gravă drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor și care pot fi calificate drept chestiuni ce țin de dreptul penal, cu consecința incidenței mijloacelor de drept penal sau procesual penal, pe de o parte, și acele fapte care sunt îndreptate împotriva drepturilor și libertăților unei colectivități/comunități (de rasă, origine etnică, religie etc), care, prin numărul de indivizi care îi aparțin, determină amploarea faptelor îndreptate împotriva acesteia, putând reprezenta o amenințare la adresa securității naționale, pe de altă parte “* (Decizia Curții Constituționale nr.91/2018.

De asemenea, în Decizia Curții Constituționale nr.451/2018, Curtea Constituțională a precizat și faptul că *„ săvârșirea unor infracțiuni determinate, precum cele de corupție sau cele contra patrimoniului, nu va putea fi calificată drept o amenințare la adresa securității naționale, chiar dacă faptele aduc atingere gravă anumitor drepturi și libertăți fundamentale, fiind în interesul general sancționarea acestor fapte, acestea nu au amploarea necesară calificării lor ca amenințări la adresa securității naționale. Pe de altă parte, săvârșirea de fapte îndreptate împotriva unui grup, spre exemplu, săvârșirea infracțiunilor de genocid sau infracțiunilor contra umanității, se pot constitui în amenințări la adresa securității naționale “.* Curtea a reținut că termenul *„ securitate națională “* este unul plurivalent; din perspectiva dispozițiilor art.53 alin.1 din Constituție se poate vorbi de securitate militară, economică, financiară, informatică, socială a Țării. În opinia Curții *„ Oricare dintre aceste tipuri de securitate poate fi ținta unei amenințări interne sau externe, motiv pentru care legiuitorul ar putea recurge la restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți Constituționale “.* S-a mai precizat că termenul de *„ siguranță națională “* vizează protecția statului, mai ales în ceea ce privește integritatea teritorială și independența națională și că siguranța sau securitatea socială vizează protecția societății (Decizia Curții Constituționale nr.455/2018).

Nu în ultimul rând, în Decizia Curții Constituționale nr.455/2018 s-a constatat că securitatea rețelelor și sistemelor informatice este o chestiune care ține de securitatea națională: ***„ relațiile sociale referitoare la securitatea rețelelor și sistemelor informatice vizează un interes general a cărui amploare impune calificarea acestui domeniu ca fiind în strânsă interdependentă cu securitatea națională. Legea privind asigurarea unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și sistemelor informatice reglementează cu privire la servicii publice esențiale (energie, alimentare cu apă, sănătate și transporturi) care prin natura lor pot afecta securitatea națională “.***

„NAVA ARTIȘTILOR”

– ÎNTÂLNIRI SUB ORIZONTUL CREAȚIEI

Într-o vreme în care cuvântul, culoarea și sunetul traversează tot mai ușor granițele, iar distanța dintre oameni se poate risipi într-un simplu gest de creație, prinde contur o inițiativă menită să devină loc de întâlnire pentru toți cei care cred că frumosul poate aduce împreună oameni, generații și culturi.

„Nava Artiștilor” își ridică ancora ca deschizător de drumuri către primul cenaclu literar-artistic al diasporei interculturale. Un țărm al întâlnirii pentru artiști români și spanioli, alături de copii și tineri, un spațiu de dialog și schimb cultural hispano-român sub același orizont, unde creația navighează liber dincolo de frontiere.

Acest proiect își propune să creeze un cadru în care arta, artiștii și generațiile tinere se întâlnesc în mod firesc. **„Nava Artiștilor”** se conturează astfel ca un tărâm al dialogului artistic și al creativității, unde poezia, culoarea, muzica și arta, sub toate formele ei, devin limbaj al cunoașterii reciproce.

În același timp, inițiativa marchează un teritoriu al armoniei creatoare. Literatura poate întâlni pictura, muzica poate însoți versul, iar fotografia sau arta interpretării pot aduce perspective noi asupra aceleiași sensibilități creatoare. Astfel, dialogul dintre arte devine o sursă de inspirație reciprocă, în care ideile se îmbogățesc și capătă nuanțe diferite.

Acest proiect se adresează deopotrivă copiilor și tinerilor, oferindu-le un spațiu în care creativitatea capătă și valoare formativă. Prin ateliere, întâlniri artistice, recitaluri și activități culturale variate, ei sunt invitați să descopere nu doar frumusețea artei, ci și puterea ei de a modela caractere și de a deschide orizonturi nebănuite.

Pentru cei mai tineri participanți, întâlnirea cu artiștii poate deveni scânteia unei vocații. Un vers ascultat la momentul potrivit, o conversație despre sensul unei imagini sau bucuria de a împărtăși propriile încercări artistice pot deschide un drum interior care va continua dincolo de aceste întâlniri.

În lumea noastră grăbită, în care timpul se împarte adesea între obligații și ecrane, **„Nava Artiștilor”** se deschide ca un popas de suflet, unde cuvântul este ascultat, ideea este împărtășită, iar sensibilitatea își găsește locul firesc de exprimare. Aici, arta nu mai este doar un act de creație, ci devine și o formă de apropiere între oameni.

În același timp, **„Nava Artiștilor”** este un spațiu în care patrimoniul cultural românesc își găsește locul într-un dialog deschis cu sensibilitatea artistică hispanică. În această împletire, identitățile culturale nu își pierd conturul, ci se îmbogățesc reciproc, descoperind nuanțe noi ale expresiei artistice.

Publicul are, de asemenea, un rol esențial în această experiență. Cei care participă nu sunt doar spectatori, ci devin parte a unei întâlniri în care emoția artistică este trăită și împărtășită în mod direct.

Dincolo de dimensiunea artistică, „Nava Artiștilor” se dorește a fi și un loc al întâlnirii dintre oameni. În jurul creației se nasc prietenii, idei și proiecte care depășesc limitele timpului și ale distanțelor. Artistul consacrat aduce experiență și lumină, iar cel aflat la început aduce entuziasm și prospețime. Din această fuziune se poate naște un teren fertil pentru proiecte noi și pentru descoperirea unor voci artistice autentice. În jurul artei se adună, astfel, o comunitate plină de viață, în care sensibilitatea și dialogul devin forme ale cunoașterii.

În esență, această inițiativă este o pledoarie pentru cultură ca formă de comunitate, adunând în jurul artei oameni care cred în forța expresiei creative de a apropia suflete și de a deschide drumuri spre orizonturi noi.

„Nava Artiștilor” pornește la drum ca un simbol al regăsirii și al speranței, un loc în care arta devine limbaj comun, iar generațiile se regăsesc sub același cer al creației.

Așadar, dragi iubitori de artă, **„Nava Artiștilor”** este gata să-și înceapă călătoria. Biletele sunt deja disponibile pentru toți cei care doresc să ni se alăture în această frumoasă aventură culturală.

Vă așteptăm la bord!

###

NAVA ARTIȘTILOR – Cenaclul literar-artistic de la Priandi, Nava

Carte, arte, muzică, dans, tradiții.

«El Navío de los Artistas» emprende su travesía inaugurando el primer cenáculo literario-artístico de la diáspora intercultural. Un puerto de encuentro para artistas rumanos y españoles, junto a niños y jóvenes, un espacio de diálogo e intercambio cultural hispano-rumano bajo un mismo horizonte, donde la creación navega libre más allá de las fronteras.

###

SERI ȘI EVENIMENTE CULTURALE - "Diaspora 9" – o emisiune de cultură și spiritualitate cu și despre românii de pretutindeni - Promovăm și susținem proiecte și valori ale românilor!

„CULTURO.RO - PLATFORMĂ CULTURALĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI“ este o platformă culturală online pentru românii de pretutindeni și o sursă importantă de inspirație și informație pentru toți românii. Un loc unde românii de pretutindeni pot descoperi și explora cultura românească și care oferă o gamă largă de subiecte legate de evenimentele organizate de români, târguri de carte, expoziții de artă, concursuri literare, concerte de muzică. O platformă dedicată mediului asociativ și ONG-uri, grupurilor profesionale, activităților desfășurate de români in diaspora sau de interes pentru aceștia.

„Citește românește, gândește românește, trăiește și simte românește“, un proiect inițiat de Centro Cultural La Tierra Tracia - Asociación Romanati și susținut de Departamentul pentru Românii de Pretutindeni.

Parteneri proiect și media: DV Logistica, Consiliul Județean Cluj, Actualitatea Literară, Revista de cultură Tribuna, Filiala OCCIDENT Diaspora și Minorități a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România – UZPR, Filialei Presa Culturală a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România – UZPR, Revista Inspirație Românească, Italia; Asociația Iordaniano-Română Pentru Cultură – AIRC, Info Art, FRP TV, Direcția 9, Artpres.ro, TRADIȚII OLTENE, Liga Scriitorilor Români – LSR, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj, Direcția Județeană pentru Cultură OLT, Primăria Municipiului Caracal, Lectoratul ILR – Universitatea Granada, NapocaNews, TV Suflet Românesc, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România – UZPR, Revista UZP și revista Cronica Timpului, UZP TV, Asociația “Imaginea României”, Air TV Europe, S.C. Alutus Media & Film SRL, AMradiotv.ro, Revista „Scorpion”, Federația pentru Accesibilizarea României FAR, Observatorul.ro, Observatorul Tv, Revista MUZEUL PRESEI ROMÂNEȘTI, Federația Asociațiilor Românești din Andalucia - FARA, Spania; Asociația Culturală Center Inter Art. Centrul Internațional de Artă România, Muzeul Virtual Eminescu, București, România; Asociația pentru cultura românilor/vlahilor din Serbia „Ariadnae Filum”, Ziarul Emigrantul, Ziarul de Vrancea, Cenaclul de la Roma, Orizont TV, Gate2fly, Culturalia SensTv, Asociația Culturală Olt Artis Slatina, Asociația culturală hispano-română "Gente", Asociación hispano rumana de Córdoba TRAIAN, PROFI 24 TV, Asociación Cultura Mater / Asociația Cultura Mater, Asociația românilor din Cantabria - Asociaţia românilor din Cantabria Arucan.

"Diaspora 9" - Dialogurile CultuRo

Radio Șanț: Tanti Mărioara din Poienărei

Memoria vie a unui sat în care nicio întâmplare nu trecea neobservată

Satul românesc are o memorie a lui, mai veche decât arhivele şi mai vie decât cărţile. Nu e scrisă în registre, nici în cronici, ci în priviri, în vorbe aruncate peste gard, în paşii oamenilor care trec zilnic pe aceeaşi uliţă. Acolo, în ritmul încet al vieţii de sat, fiecare întâmplare lasă o urmă, iar fiecare urmă ajunge, mai devreme sau mai târziu, în conştiinţa comunităţii. Înainte de televiziuni, înainte de telefoane mobile şi înainte ca lumea să încapă într-un ecran, satul românesc avea propriile lui centre de informare. Nu oficiale, nu scrise, dar extraordinare prin precizie şi memorie. Erau oamenii care stăteau la poartă şi priveau lumea trecând. Oameni care vedeau, ascultau, ţineau minte şi, fără să-şi propună, deveneau cronicarii neoficiali ai satului.

De obicei erau femei. Femei simple, cu basma pe cap şi cu ochiul limpede, care ştiau să citească viaţa din lucrurile mici: dintr-o portieră trântită noaptea, dintr-o căruţă întoarsă mai devreme de la câmp, dintr-o uşă care nu s-a mai deschis de două zile. Ele nu scriau istorie, dar o păstrau. Ştiau cine a venit, cine a plecat, cine s-a împăcat, cine s-a certat, cine a pus cazanul de ţuică şi cine şi-a lăsat mormântul în buruieni.

În fiecare sat exista o astfel de femeie. Uneori o chema Ileana, alteori Safta, alteori Maria. În lipsa lor, satul ar fi fost mai sărac nu doar în informaţii, ci şi în memorie, în nuanţe, în acel fel discret de a ţine comunitatea laolaltă.

La Poienărei, o astfel de femeie era tanti Mărioara. Nu avea funcţie, nu avea birou şi nu avea program. Avea însă o bancă la poartă, un drum în faţă şi o liniște în care se adunau toate poveştile satului.

Iar
dacă ai copilărit la Poienărei, nu ai cum să n-o cunoşti pe tanti Mărioara.
Nu tanti Mărioara de la televizor.
Nu vreo vedetă de pe Facebook.
Tanti Mărioara de pe bancă.
Banca era la poartă.
Poarta era la drum.
Drumul era al satului.
Deci… practic tanti Mărioara era intersecţia tuturor informaţiilor.

Dacă satul Poienărei era o ţară, apoi tanti Mărioara era Agerpres, ProTV şi SRI la un loc.

Dar mai ales…era Radio Şanţ.

Nu exista ştire în sat pe care să n-o ştie.

Nici una.

— Tanti Mărioara, ce mai e prin sat?

Ea nici nu ridica bine capul din basma:

— Păi ce să fie… la Bănică s-au copt merele.

— La Ilie a mers cazanul de ţuică toată noaptea.

— Şi la Neluţă i-au furat cireşele.

— Cine?

— D'ai lu' Vasile. I-am văzut io când săreau gardul.

Şi noi rămâneam cu gura căscată.

Pentru că tanti Mărioara vedea tot.

Dacă voiai informaţii despre biserică…tot la ea mergeai.

— Tanti Mărioara, multă lume la slujbă azi?

— Nu prea… vreo douăzeci şi ceva.

— Popa când a venit?

— La opt fără zece.

— Şi când a plecat?

— Zece şi douăzeci.

— De unde ştii, bre?

— Păi am fost acolo.

Normal.

Tanti Mărioara era registrul parohial neoficial.

Ştia cine vine la slujbă…şi cine vine doar la colivă.

Dar specialitatea ei era monitorizarea neamurilor venite de la oraş.

— Tanti Mărioara, a cui e , bre, maşina aia cu număr de Bucureşti?

— Ai lu' Stănică… a venit fata cu ginerele.

— Când?

— Azi-noapte la unşpe jumate.

— De unde ştiţi?

— Păi am auzit portiera.

La capitolul sănătate era şi mai precisă decât medicul.

— Tanti Mărioara, cică s-a lecuit Gheorghe de dureri de şale, aşa-i?

— Da… a pus frunză de brusture cu rachiu.

— Şi merge?

— Merge… da'cică acu' îl dor genunchii.

Dar ce urmărea cu adevărat era disciplina morală a satului.

— Ai văzut că mormântul lu' Nea Sandu e plin de buruieni?

— Nu.

— Păi eu văd… de două săptămâni.

— Cine trebuia să-l îngrijească?

— Nepotu'… da' ăla vine rar.

Tanti Mărioara ţinea evidenţa vieţii şi a morţii.

Şi la capitolul tradiţii era profesor universitar.

— Tanti Mărioara, cât costă căratul apei după mort?

— Depinde… dacă ai oameni e mai ieftin.

— Dacă plăteşti, te duce pe la două sute.

— Şi leturghia când se dă?

— La şase săptămâni.

— Şi coliva?

— Să fie dulce şi cu multă nucă… altfel vorbeşte lumea.

Dar cea mai importantă instituţie era Cooperativa.

— Tanti Mărioara, ce au adus azi la cooperativă?

Ochii îi luceau.

— Biscuiţi populari… macaroane… şi două lăzi de portocale.

— Portocale??

— Da… da' se termină repede.

Şi tot satul pornea spre cooperativă ca după o ştire de ultimă oră.

Dacă dispărea cineva din sat două zile…nu mergeai la primărie.

Mergeai la Radio Şanţ.

— Tanti Mărioara, l-aţi văzut pe Ion?

— Da… a plecat la câmp dimineaţă.

— Şi acum?

— Acum e la cârciumă.

— De unde ştiţi?

— Păi a trecut pe aici.

Adevărul e că nimeni nu ştia exact cum reuşea.

Poate pentru că banca era la drum.

Poate pentru că lumea trecea pe acolo.

Sau poate pentru că satul avea nevoie de cineva care să ştie tot.

Cert e că dacă într-o zi nu mai era tanti Mărioara pe bancă…satul intra în panică.

Pentru că, pe atunci, fără ea, nu mai ştia nimeni
câte mere s-au copt,
câtă ţuică s-a făcut la cazan,
cine a sărit gardul la cireşe,
câte persoane au fost la slujbă
şi ce s-a adus la cooperativă.

Practic… fără tanti Mărioara, Poienărei ar fi ramas fără istorie…

Justina Radu

www.dvlogistica.com
643 063 263

DV® Logistica

COLETE LA DOMICILIU

FĂRĂ TAXE SUPLIMENTARE

SPANIA - ROMÂNIA
ȘI RETUR

Tel. Spania
(0034) 643 063 263
(0034) 642 882 812
(0034) 642 882 805

infodvlogistica@gmail.com
facebook.com/dvlogistica
www.dvlogistica.com

Tel. România
(004) 0770 691 632
(004) 0778 354 838